

Årsrapport 2023

**Årsregnskapene skal endelig
godkjennes i Foretaksmøtet
juni 2024**

Dato: 29.02.2024
U.off: Åpen fra 1. april 2024
Dok.nr: 2023/407
Godkjent av: Morten Henriksen

1	LEDERS BERETNING	3
2	INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	4
2.1	Ledergruppen ved utgangen av 2023.....	4
2.2	Årsregnskap	4
3	ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	6
3.1	Gassnovas oppfølging av tilskuddsavtalene	6
3.2	Gevinstrealisering, kunnskapsdeling og læring	13
3.3	CLIMIT-programmet	17
3.4	Gassnova ivaretar statens interesser i TCM	19
4	EFFEKTIV DRIFT	22
4.1	Videreutvikling og forbedring.....	23
4.2	Effektivitetstiltak	23
5	STYRING OG KONTROLL AV VIRKSOMHETEN	24
5.1	Bærekraft.....	24
5.2	Risikovurderinger	27
6	VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER	28
7	ØVRIGE AKTIVITETER	29
7.1	Gassnovas representasjoner.....	29
8	ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP	31
9	ÅRSREGNSKAP TCM ASSETS AS	53
10	ÅRSREGNSKAP FOND FOR CO ₂ -HÅNDTERING	65

1 LEDERS BERETNING

Gassnova har som formål å forvalte statens interesser innenfor CO₂-håndtering, og gi OED faglige og strategiske råd innenfor feltet. Norge har vært, og er, et foregangsland spesielt innenfor CCS, og har store muligheter til å kapitalisere på dette. Det blir mer og mer tydelig at CO₂-håndtering vil spille en viktig rolle i det grønne skiftet, og utviklingen går raskt i en rekke land. Hvordan Norge velger å utnytte sin sterke posisjon, kan ha stor betydning for Norge som energinasjon og for fremtiden til vår industri.

2023 har vært et svært begivenhetsrikt år for Gassnova. Det hele kulminerte i desember med signering av ny toårs avtale for teknologiseret på Mongstad (TCM) der staten ved Energidepartementet sammen med de tre partnerne (Equinor, Shell og TotalEnergies), har lagt rammen for fortsatt utvikling av senteret de neste to år. Staten har hatt som uttalt mål å redusere sitt eierskap over tid, og med ny avtale er statens andel nå nede i 34 prosent.

CLIMIT-programmet har vært et viktig instrument for utvikling av teknologi som i dag er kommersielt tilgjengelig innenfor CCS. Vi ser at interessen og behovet for videre teknologitvutvikling fortsatt er stor. Fondet har siden oppstarten bevilget 1711 millioner kroner til et stort antall prosjekter, og har typisk utløst 50 prosent i privat kapital i tillegg. Til sammen har dette gitt betydelig utvikling i hele bredden av CCS-feltet.

I februar arrangerte Gassnova CLIMIT Summit i Larvik, og med stor nasjonal og internasjonal deltagelse fra industri, næringsliv, akademia og offentlige institusjoner. I tillegg til å være en viktig møteplass for alle som er involvert i CCS, er dette en tydelig profilering av Gassnova som det ledende kunnskapsmiljøet innenfor feltet. Denne posisjonen ønsker vi å beholde og videreutvikle i 2024.

Langskip-prosjektet er en unik demonstrasjon av en fullskala CCS-verdikjede, og er en viktig læringsarena for framtidige CCS-prosjekter. En rekke viktige milepæler er nådd i løpet av året, og når vi går inn i 2024 nærmer vi oss tidspunktet for drift. Partene i prosjektet har tilegnet seg unik kunnskap og erfaring gjennom prosjektet, og dette vil utvilsomt fortsette også i driftsfasen. En svært viktig del av demonstrasjonen er å vise at dette også fungerer over tid i normal drift. Gassnova vil følge dette tett i de nærmeste år, og sørge for at læring også fra denne delen kommer framtidige prosjekter til gode.

Gjennom Celsio-prosjektet skal Hafslund etablere karbonfangst på Norges største avfallsforbrenningsanlegg. Prosjektet har støtt på betydelige utfordringer knyttet til kostnader, og det jobbes nå med revisjon av opprinnelig plan. Lykkes man med planene vil anlegget både fjerne betydelige mengder CO₂, og samtidig være en modell for tilsvarende anlegg i Norge, og internasjonalt. 2024 har også brakt med seg viktige endringer for Gassnova som selskap. Vi har omorganisert virksomheten og etablert en ny avdeling som setter søkelys på Strategi og Forretningsutvikling. Gassnova har en viktig rolle overfor Energidepartementet som strategisk rådgiver, og det innebærer at vi aktivt må ta fram nye ideer og ny kunnskap som bidrar til utvikling innenfor CO₂-håndtering. Dette arbeidet intensiveres i 2024, og kommer til å favne bredere enn de rene teknologisk rettede tiltakene vi forvalter gjennom TCM, CLIMIT og Langskip.

Med omorganiseringen skjer det også endringer i hvordan vi driver selskapet. Et større organisasjonsutviklingsprosjekt ble etablert i 2022, og har blitt videreført og konkretisert i 2023. Ved inngangen til 2024 har vi etablert målsettinger, KPI'er og risikobasert oppfølging av målene som grunnlag for vår ledelse. Systemet vil videreutvikles gjennom 2024, og vil forhåpentligvis gi oss et godt grunnlag for å styre og prioritere våre ressurser til beste for oss alle.

2 INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Gassnova SF ble etablert som statsforetak i 2007 med foretaksmøtet som virksomhetens øverste myndighet. TCM Assets AS ble etablert som et heleid datterselskap av Gassnova SF i 2017. TCM Assets AS eier og leier ut testanleggene på Mongstad. Gassnova SF hører inn under ED (Energidepartementet, tidligere Olje- og energidepartementet OED).

Foretaket er lokalisert i Porsgrunn. Gassnova skal ivareta statens interesser knyttet til fangst, transport og geologisk lagring av CO₂. Et hovedmål for foretakets arbeid er å fremme teknologiutvikling og kompetanseoppbygging for kostnadseffektive og fremtidsrettede løsninger for CO₂-håndtering. Foretaket hadde 31 ansatte per desember 2023.

2.1 Ledergruppen ved utgangen av 2023

- Morten Henriksen, administrerende direktør
- Ingveig Slettebø, leder Virksomhetsstyring
- Kari-Lise Rørvik, leder Teknologi og Innovasjon
- Tove Dahl Mustad, leder Strategi og forretningsutvikling
- Harald Anvik, leder Oppfølging Langskip

2.2 Årsregnskap

Som statsforetak er Gassnova regnskapspliktig etter regnskapsloven. Kapittel 8 omhandler årsregnskapet for foretaket inkludert konsernregnskap. Kapittel 9 omhandler årsregnskapet for TCM Assets AS. Regnskapet er avlagt i tråd med god regnskapsskikk.

I tillegg til administrasjonstilskuddet som bevilges fra ED, har foretaket inntekter fra salg av tjenester til TCM. Det er redegjort nærmere for dette i årsregnskapet.

Tabellen under viser utvalgte nøkkeltall (beløp i NOK):

	2023	2022	2021
1. Årsverk (årssnitt) / antall ansatte per 31.12	33,1 / 31	36,7 / 36	37,0 / 37
2. Samlet tildeling	3 686 583 000	3 576 984 764	2 233 570 703
Post 50, Fond for CO ₂ -håndtering ¹⁾	74 000 000	82 000 000	76 840 000
CLIMIT-Demo	74 000 000	82 000 000	76 840 000
Post 70, Gassnova SF (inkl. mva)	104 583 000	104 899 226	99 890 000
Administrasjonstilskudd ²⁾	104 583 000	89 899 226	99 890 000
Bistand Fortums søknad til EUs innovasjonsfond		15 000 000	
Post 71, Forskningstjenester, TCM ³⁾	161 000 000	160 000 000	165 000 000
Post 72, Fullskala CO ₂ -håndtering ⁴⁾	3 508 000 000	3 390 085 538	2 056 840 703
3. Administrasjonstilskudd (ekskl. mva) ²⁾	83 666 400	71 919 381	79 912 000
Lønn (ref note i årsregnskap)	45 582 181	46 754 293	48 299 339
4. Lønnsandel av administrasjonstilskuddet	54,5 %	65,0 %	60,4 %
5. Lønnsutgifter per årsverk	1 377 105	1 273 959	1 305 388
6. Konsulentandel av adm.tilskudd	8,4 %	11,2 %	7,8 %
7. IKT-utgifter ⁵⁾	2 781 739	3 430 917	3 658 621
8. IKT-utgifter per årsverk	84 040	93 485	98 882
9. Utgifter til lokaler	3 755 795	3 374 359	3 506 601

1) For post 50 henvises til eget årsregnskap i eget kapittel.

2) Beløpet i 2022 inkl. innteksføring av en gjeldspost til OED iht. suppl. oppdragsbrev 30. juni 2022 på kroner 2 899 225,75 inkl. mva (2 319 380,62 kroner ex. mva)

3) Post 71 Kjøp av forskningstjenester TCM DA blir rapportert direkte i statsregnskapet og fremkommer ikke i årsrapporten til Gassnova.

Per 31.12.2023 hadde Gassnova 5 843 878,75 kroner på bankkonto. Midlene er balanseført i statsregnskapet.

4) Post 72 gjelder bevilgning til Langskip.

5) Beløp inkluderer avskrivning av IKT-utstyr.

Gassnova SF er tildelt midler over statsbudsjettet, kapittel 1850. Oppstillingen under viser årets administrasjonskostnader i foretaket, fordelt på kjerneområder. Fordelingsnøkkelen er beregnet ut fra faktisk arbeidede timer i henhold til ny struktur.

Beløp i 1000 NOK, netto ekskl. mva.

Administrasjon (kap. 1850, post 70)	2023*	2022	2021
Oppfølging Langskip		17 871	16 912
Teknologiutvikling inkludert Team Climit		29 433	27 382
Gevinstrealisering og markedsutvikling inkludert Team TCM		37 781	36 241
Oppfølging og koordinering av tilskuddsavtalene med industriaktørene	30 207		
Gevinstrealisering for Langskip, herunder kompetansedeling og læring	13 858		
Forvaltning av demonstrasjonsdelen av CLIMIT-programmet	21 153		
Ivaretagelse av statens interesser i Teknologisenteret Mongstad	8 177		
Rådgivnings- og kartleggingsoppdrag m.v.	10 272		
Sum	83 666	85 085	80 535

* Gassnova har i 2023 omorganisert virksomheten, fordelingen for 2023 er derfor ikke direkte sammenlignbar med 2021 og 2022.

I tillegg til administrasjonstilskuddet er det utbetalt midler til Gassnova for kjøp av forskningstjenester fra TCM (147,5 millioner kroner). Dette inngår direkte i statsregnskapet kapittel 1840, post 71 og er ikke en del av Gassnova SFs regnskap.

Videre er det overført midler til TCM Assets AS (8,6 millioner kroner). Dette inngår i konsernregnskapet til Gassnova SF. Samlet er det påløpt 161 millioner kroner på kapittel 1850, post 71.

Gassnova har utbetalt som forskudd totalt 2 511,5 millioner kroner til Langskip-aktørene i 2023. Av dette er 2 369,1 millioner kroner fakturert. Fordelingen på henholdsvis fangst, transport og lager er vist under.

3 ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

3.1 Gassnovas oppfølging av tilskuddsavtalene

Langskip er regjeringens satsing på CO₂-håndtering og er en fullskala CO₂-verdikjede – der det fanges CO₂ fra industrielle kilder, transporterer og lagrer CO₂ på en sikker måte. Gassnova bistår ED med oppfølging av prosjektet – og rapporterer og gir råd til ED i tråd med statsstøtteavtalene som er inngått med aktørene i Langskip, der Industriaktørene skal eie, bygge og drive sine anlegg.

3.1.1 Heidelberg Materials

400 000 tonn CO₂ per år skal fanges på sementfabrikken til Heidelberg Materials i Brevik. Heidelberg Materials er selv ansvarlig for bygging av CO₂-fangstanlegg og anlegg for å flytendegjøre og klargjøre CO₂ for utskipping gjennom prosjektet Brevik CCS. 8. september inngikk staten en tilleggsavtale med Heidelberg Materials i forbindelse med økte kostnader som følge av ettervirkninger av pandemien, Russlands invasjon av Ukraina og sterkt press på internasjonale verdikjeder. Se [her](#) for ytterligere informasjon.

3.1.2 Hafslund Oslo Celsio

Selskapet skulle fange 400 000 tonn CO₂ per år på avfallsforbrenningsanlegget på Klemetsrud i Oslo. I april 2023 varslet Hafslund Oslo Celsio at deres oppdaterte kostnadsestimat kom til å overskride maksimalbudsjettet i avtalen, dersom prosjektet hadde blitt videreført. Celsio har satt prosjektgjennomføringen på vent for å redusere kostnadene, og vurderer nå ulike kostnadsreduserende alternativer.

3.1.3 Northern Lights

Dette er et fellesforetak («Joint Venture») eid med like andeler av Equinor, Shell og Total Energies. Selskapet er ansvarlig for transport av flytende CO₂ med egne skip, og lagring av CO₂ i Langskip. Northern Lights anlegg for mottak og lagring av CO₂ er bygget med ekstra kapasitet, og selskapet tilbyr denne kapasiteten i markedet. Northern Lights tildelte Equinor og Shell serviceavtaler for

henholdsvis bygging av mottaksanlegg, undersjøisk rørledning og injeksjonsbrønner og oppfølgingsaktiviteter knyttet til bygging av skip.

«Rapportere status og fremdrift i prosjektene iht. sentralt styringsdokument. Varsle departementet ved endringer i kostnader og risiko, og eventuelle andre avvik i prosjektet i tråd med fullmakter og sentralt styringsdokument»

Oppdragsbrevet 2023

3.1.4 Gassnovas oppfølging

Gassnova følger opp aktørene løpende i tråd med oppdragsbrev og EDs sentrale styringsdokument, gjennom månedsmøter og analyse av aktørenes halvårlige oppdateringer av planverk og budsjett. Dette danner underlag for Gassnovas kommunikasjon med departementet, som er statens part i tilskuddsavtalene og som forbereder regjeringens budsjettforslag for Langskip. Gjennom den tette oppfølgingen bidrar Gassnova til å avdekke relevante problemstillinger og risikofaktorer. Et eksempel er at da Celsio startet prosjektet sommeren 2022, ble det klart at de hadde utfordringer med økte materialkostnader, valutaeffekter og vesentlige endringer i prosjektets behov for energitilgang, areal og havneløsning. Gassnova styrket da sitt fokus på oppfølgingen for å få mer innsikt i problemstillingene. Det ble vurdert å være stor risiko for at prosjektet ikke ville kunne gjennomføres innenfor forventede rammer. Gassnova etterspurte selskapenes avbøtende tiltak. Dette var medvirkende til at Celsio satte prosjektet på vent i april, og startet sin kostreduserende fase.

Gassnova har gjennom 2023 hatt spesifikke oppfølgingsaktiviteter på elementer det har vært behov for å avklare i byggefasen av Langskip. Tematisk er dette fordelt mellom tekniske spørsmål (24 prosent), kostnader (49 prosent) og plan/fremdrift (27 prosent). I tillegg kommer behandling av varsler fra aktørene i Langskip.

Gassnova har lagt vekt på at aktørene har tilfredsstillende organisasjon, rutiner og risikostyring – og har hatt løpende dialog med departementet og aktørene, når det har vært nødvendig med mitigerende tiltak for å tilfredsstille styrende dokumenter.

I 2022 og 2023 ble det gjennomført flere supplerende, eksterne kvalitetssikringer av prosjektene. Der pekte ekstern kvalitetssikrer på usikkerheten knyttet til at anleggene ikke ferdigstilles samtidig, og at dette kan påvirke prosjektets kostnader og staten utsatte posisjon som risikoavlaster. Gassnova følger aktørenes planer tett, og gjør løpende vurderinger av effekt på tid og kost. Dette deles med ED i form av månedrapporter til styringsgruppen for Langskip, og ukentlig statusmøter med CCS-seksjonen i ED. Gassnovas begrensede ressurser, sammen med Langskipprosjektets kompleksitet, har medført krevende ressursprioriteringer og prioriteringer av oppfølgingsoppgaver.

3.1.5 HMS-status i Langskip

Gassnova følger opp HSE-arbeidet ovenfor tilskuddsmottakerne via månedsrapporter og månedsmøter. Det har vært få hendelser der medisinsk behandling har vært nødvendig. På månedsmøtene med Gassnova har hendelsene vært gjennomgått, og det er iverksatt tiltak. Det er Gassnovas oppfatning at tilskuddsmottakerne jobber systematisk med HSE, og at de har tilstrekkelig fokus på området

Tilskuddsmottaker	LTIFR* 2023	RUH* 2023**	Antall timer Langskip 2023
Brevik CCS	1,85	1258	238 355
Northern Lights	0,47	NA	2 119 665
Totalt i Langskip			2 358 020

Figur 3. HMS tall for Langskip aktørene (Kilde Gassnova, fra aktørenes statusrapportering)

*) LTIFR= Lost Time Injury Frequency Rate

*) RUH= Rapport om uønsket hendelse

**) Tilskuddsmottakerne har ulike systemer for registrering og håndtering av uønskede hendelser, og dataene er derfor ikke direkte sammenlignbare

***) Celsio er ikke inkludert i denne statistikken

3.1.6 Koordinering og kommunikasjon mellom aktørene

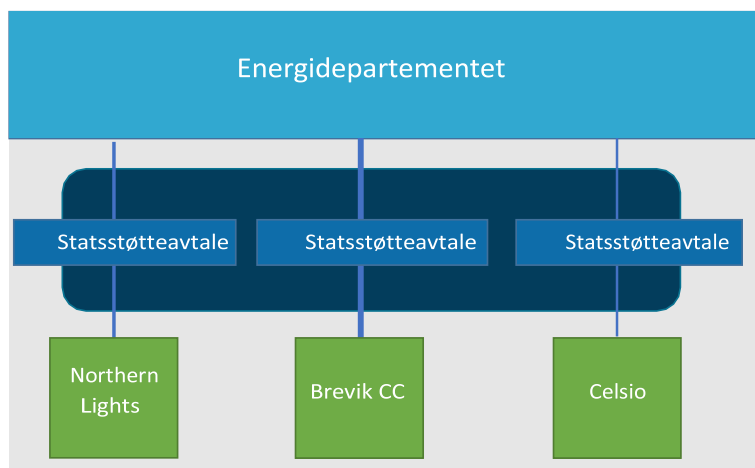
---

*«Bidra til god koordinering og kommunikasjon mellom og med industriaktørene
for samordning av delprosjektene i Langskip»
Oppdragsbrevet 2023*

Hver aktør i Langskip har inngått en statstøtteavtale med Staten v/ED, som Gassnova følger opp på vegne av departementet. Arbeidet Gassnova gjør innebærer omfattende risikobasert oppfølging av prosjektene innen kost, teknisk, plan, samt kontrakt og gevinstrealisering. Det er ingen direkte avtaler mellom Langskipaktørene. En sentral rolle for Gassnova er å bidra i koordinering av grensesnittet mellom aktørene, og å være rådgiver til ED som kontraktseier – som illustrert i figuren under.

Figur 4. Prinsippskisse for oppsett av statsstøtteavtalen i Langskip (Kilde: Gassnova). NB: ikke uttømmende.

Gassnova har deltatt i månedlige grensesnittmøter med aktørene, der ulike problemstillinger på tvers av fullskalaprojektet blir diskutert. Typiske temaer i disse møtene er HMS, fremdrift, ansvarsforhold, operasjonelle rutiner og tekniske utfordringer i grensesnittet mellom aktørene. I tillegg initierer Gassnova ved behov møter der forventningene til leveranser beskrevet i statsstøtteavtalene blir diskutert og avklart, for å sikre tilstrekkelig kvalitet.

Gassnova deltar i møtene og gir nødvendig veiledning dersom aktørene trenger avklaringer knyttet til statsstøtteavtalene. Videre følger Gassnova opp at det legges særlig vekt på grensesnitsaker av avgjørende karakter, og at saker blir lukket.

Når det gjelder grensesnitsaker som fremdeles er åpne, er det én sak det har vært særlig fokus på i 2023 – CO₂-spesifikasjon og kvaliteten på CO₂-lasten fra fangstaktørene i Langskip.

Langskip er første helkjede CCS-prosjekt i Norge og et demonstrasjonsprosjekt for å fremme utvikling av karbonfangst og -lagring. Egenskapene til flytende CO₂ er en viktig brikke i et helkjedeperspektiv. For Langskip gjelder CO₂-spesifikasjonen som er fastsatt i «Design Basis» i statsstøtteavtalene. Spesifikasjonen ble utarbeidet i et samarbeid mellom aktørene i Langskip, og er basert på dokumentert kunnskap og erfaringen fra perioden 2016-2019.

I lys av ny kunnskap og erfaring siden «Design Basis» ble utformet, er CO₂-spesifikasjonen under vurdering hos Northern Lights. Gassnova utreder konsekvenser av en eventuell endring og gir råd til ED.

3.1.7 Endringer og varsler i Langskip

«Legge frem konkrete tekniske/økonomiske/juridiske anbefalinger for departementet vedrørende håndtering av innkomne varsler fra aktørene»

Oppdragsbrevet 2023

Støtteavtalene med staten definerer områder der støttemottaker skal «holde Staten løpende informert om forhold som antas å ha betydning for Statens ansvar og forpliktelser». Særskilt varsler av betydning for andre deler av CCS-prosjektet, kvalitetsrevisjoner, kravene til etikk og

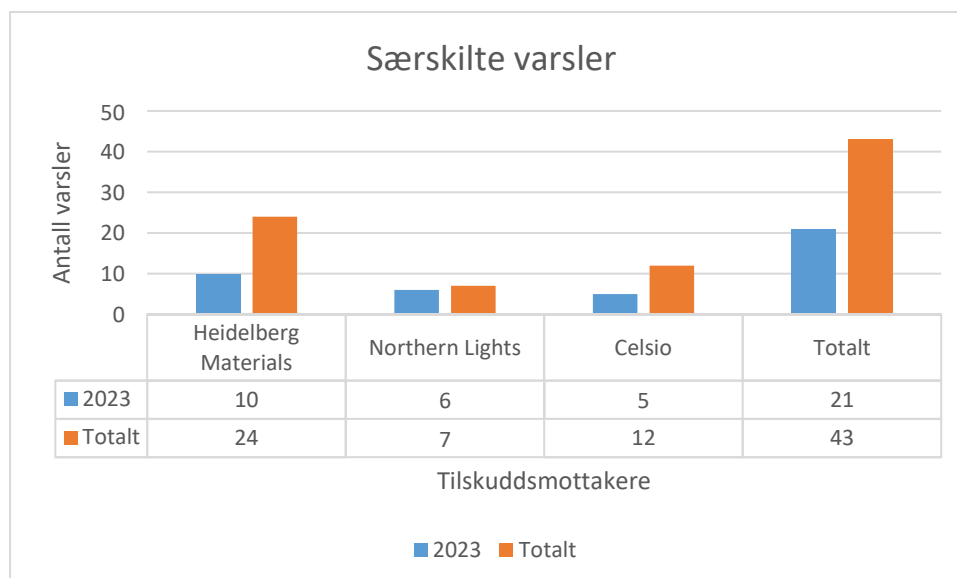
samfunnsansvar, endringer i forhold til forprosjekt, endringer i kontraktstrategi, forsinkelser, overskridelser av budsjett.

Gassnova har i sitt oppdragsbrev for rollen med å håndtere særskilte varsler fra industriaktørene, og å utarbeide anbefalinger til ED om hvordan disse bør håndteres. Gassnova koordinerer arbeidet med juridisk rådgiver med tanke på varsler, slik at ED mottar en samlet vurdering som inneholder både teknisk-, prosjekt- og juridisk-vurdering.

De vesentligste varslene i 2023

- Northern Lights
  - Ønske om samtykke til å endre design basis (CO₂-spesifikasjon)
    - Tiltak/Resultat – Gassnova kartlegger mulighetsrom (ref. kap. 3.1.6 der saken omtales nærmere)
- Heidelberg Materials
  - Forsinkelse av mekanisk ferdigstilling
    - Tiltak – Gassnova ba om tiltak for å forbedre planen, resultatet i HM BL i punktet under
  - Forsinkelse av Baseline (oppdatert plan og kostnadsestimater) og prosessen rundt oppdatert avtale med underleverandør (ref. kap. 3.1.8 der saken omtales nærmere)
    - Resultat – Oppdater plan omforent med hovedentreprenør. Følges videre opp i 2024
- Celsio
  - Overskridelse av maksimalbudsjett
    - Tiltak/Resultat – Forsterket oppfølging og forespørsel om avbøtende tiltak (ref. kap. 3.1.2. og 3.1.4 der saken omtales nærmere)

Figuren under viser mottatte varsler i 2023 per aktør og totalt.

Figur 5. Grafisk fremstilling av varsler i Langskip (Kilde: Gassnova)

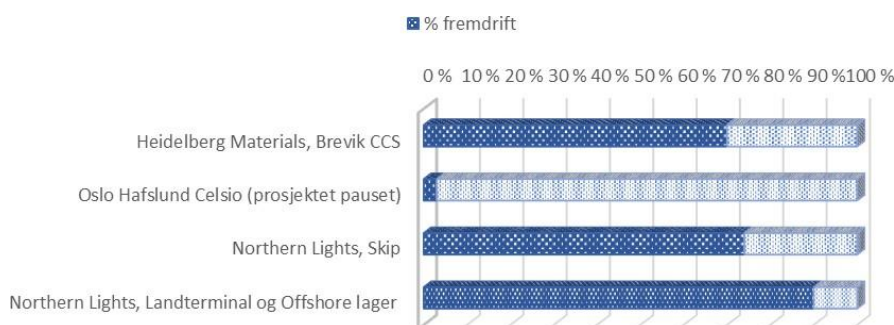
3.1.8 Fremdrift av byggeprosjektene i Langskip

*«Bidra til å opprettholde god fremdrift i de ulike delprosjektene i Langskip, i henhold til plan og budsjett, gjennom en risikobasert oppfølging»
Oppdragsbrevet 2023*

2023 har vært et år der mange av de synlige komponentene er kommet på plass på anleggene. Dette omfatter blant annet løftekampanjer for å få på plass store og tunge komponenter. Takket være god planlegging er dette gjennomført på en trygg måte. Prosjektene er i en fase der planene for gjennomføring er under stadig press, og fremdriften av fangstanlegget faller noe bak opprinnelig plan. Aktørene i Langskip har ulik erfaring med å gjennomføre store byggeprosjekter. Det er også ulike rammevilkår; fangstanleggene bygges tett på fabrikker i full drift, mens mottaksterminalen for CO₂ bygges på et område som måtte etableres. Aktørene har vist evne til å tilpasse egen prosjektstyring ut fra utfordringer som har oppstått. Disse temaene har stort fokus i Gassnovas løpende oppfølging av Langskip.

På anlegget i Brevik er det vært krevende å følge planlagt fremdrift for en av underleverandørene, og håndtere følgeeffekter av forsinkelsene. I forbindelse med en tilleggsavtale som staten inngikk med Heidelberg Materials i september for å kompensere for COVID 19 og høy generell prisoppgang, ble det utformet et oppstartstilskudd i forhold til 1. mai 2025, ved utskipning av første last av CO₂. På Northern Lights anlegg i Øygarden har det vært utfordringer med å trekke inn rør for den undersjøiske CO₂-rørledningen. Denne operasjonen er nå planlagt til 2024. Overordnet sett er prosjektet på plan.

Gassnova jobber aktivt for å bidra til å finne akseptable løsninger der delprosjektene ser ut til å ha noe ulike løp for ferdigstilling av anleggene, alt med tanke på oppstart av Langskip CCS helkjede.

Figur 6. Fremdrift for Langskips ulike deler pr. november 2023. (Kilde Gassnova, fra aktørenes statusrapportering)

3.1.9 Økonomisk oppfølging

Utbetaling av tilskudd

Gassnova har månedlig utbetalt støtte til fangst- og lageraktørene etter anmodninger om forskudd med påfølgende faktura. Her blir mellomværende avstemt, kostnader sammenliknet mot aktørenes gjeldende planer og respektive månedsrapporter. Oppgjør av eventuelle renter på mellomværene med staten blir avstemt, og gjort opp en gang i året. Gassnova har månedlige prosjektstyringsmøter med den enkelte aktør der kostnader og fremdrift blir gjennomgått. Prosjektregnskapene blir

revidert årlig av aktørenes eksterntrevisor med bekreftelse av støtteberettigede kostnader, som gjennomgås av Gassnova. Det samme gjelder for aktørenes avkastningsregnskap ut fra oppsett fastsatt i statsstøtteavtalen. Samlet har Gassnova foretatt 25 utbetalinger i 2023 med samlet støtte på 2 511 millioner kroner til Heidelberg Materials, Celsio (ut april) og Northern Lights.

Avkastningsregnskap hos aktørene (supplerende oppdragsbrev)

I supplerende oppdragsbrev i juni er Gassnova, med bakgrunn i tilleggsavtalen med Heidelberg Materials signert i september, forspurt om å oppdatere og følge opp avkastningsregnskapet i tråd med avtalen. Tilleggsavtalen gir tilsagn om oppstartstilskudd og endringer i overskuddsdelingsmekanismen ved at staten får en mindre del av en eventuell oppside i prosjektet – dersom gjennomsnittlig årlig realavkastning i tilskuddsperioden blir høy. I henhold til dette har Gassnova oppdatert sin totalmodell der også mal for avkastningsregnskapet inngår, i henhold til statsstøtteavtalen vedlegg B, bilag 3. Gassnova har bedt Heidelberg Materials oppdatere sin Excel-mal tilsvarende, slik at partene er omforent med endringene som følge av tilleggsavtalen. Heidelberg Materials tar dette med inn og presenterer som del av avtalt finansiell prosjekt revisjon for 2023, med PwC.

Northern Lights avkastningsregnskap for årene før oppstart inkludert 2022 er ferdigstilt og revideres av eksterntrevisor EY i desember.

Totalmodellen

For å holde oversikt over økonomiske konsekvenser av de ulike avtalene mellom staten og aktørene i Langskip, utvikles «Totalmodellen». Dette er en regnearkmodell som gir staten oversikt over kostnadsutviklingen i Langskip, og styrker statens risikohåndtering av prosjektet. Støttebeløp til hver enkelt aktør både i investeringsfasen og driftsfasen, er inkludert i modellen – i tillegg til valuta, indekser og andre mekanismer som påvirker økonomien i delprosjektene. Modellen kan bli et viktig verktøy fremover for å holde oversikten over prosjektet totalt sett, kunne se sammenhenger og være et grunnlag for Gassnovas råd til ED.

Langskip aktørenes soliditet

I henhold til fullmakt og oppgavefordeling har Gassnova innhentet informasjon om tilskuddsmottakerne finansielle status, og deres viktigste partnere/hovedleverandører. Oppdraget ble gitt til D&B Financial Analytics. Etter Gassnovas vurdering viser tallene ingen vesentlige endringer i soliditet som gir noen grunn til bekymring på dette stadiet.

Risikobasert oppfølging

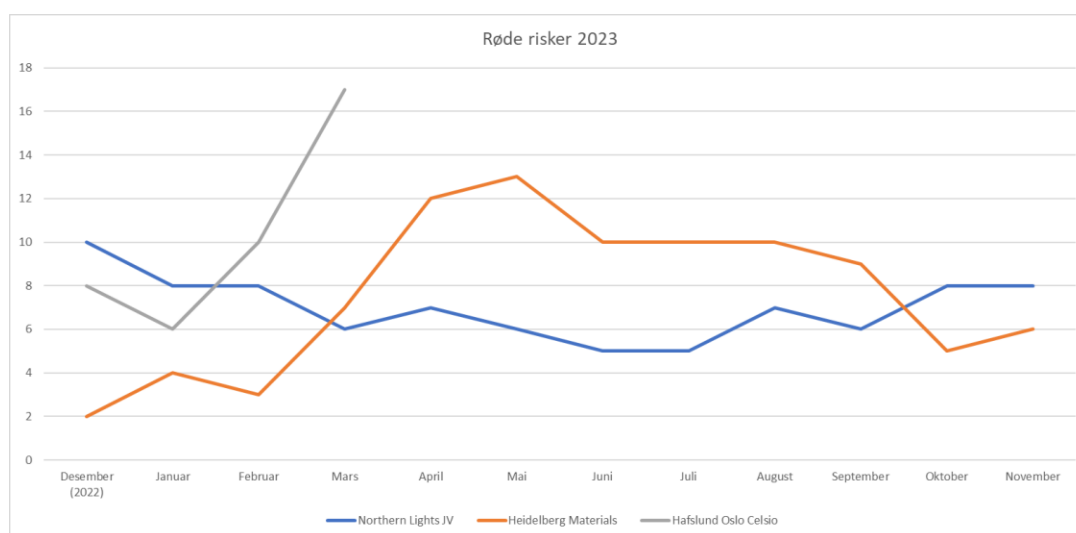
Støttmottagerne i Langskip rapporterer månedlig på endringer i risiko i eget prosjekt. Gassnova sammenstiller og rapporterer videre. I tillegg vurderer Gassnova det totale risikobildet for hver aktør og oppdaterer egen risikomatrix. Aktørenes konkrete risikoer speiles ikke, men vurderes overordnet inn mot Gassnovas etablerte risikoer. Ved at Gassnova har en risikobasert oppfølging av Langskip, har også fokus og tiltak for å minimere risiko på plan og kost økt i takt ved tegn på at rammene blir satt under press.

Som et konkret resultat av forhøyet risiko ble fangstprosjektet til Hafslund Oslo Celsio satt på pause for å gjennomgå prosjektgjennomføringen og finne kostnadsreduserende tiltak. Risikobildet fremover for Celsio er statisk siden Gassnova har redusert oppfølging av prosjektet i venteperioden. Likevel er det konkrete risikoer som følges opp og vurderes som signifikante. Som resultat av at prosjektet er satt på pause, er det opprettet nye risikoer for å håndtere denne nye situasjonen.

For Northern Lights JV er ferdigstillingsgraden av transport- og lagringsprosjektet på nær 90 prosent. Northern Lights JVs del av prosjektet er ikke på kritisk linje for Langskip kjeden. Generelt ser vi at risikoeksponeringen i prosjektet over tid har vært relativt jevn. Likevel er det aktiviteter fremover med høy risiko, men der tiltak i forkant reduserer sannsynligheten for at de inntreffer. Tiltakene som gjennomføres i forkant har en overvekt av sannsynlighetsreducerende effekt fremfor konsekvensreduksjon.

På fangstprosjektet til Heidelberg Materials er det primært risiko på plan som vurderes som vesentlig. Progresjonen i prosjektet er noe fallende i forhold til plan. Dette fremkommer i utviklingen av risiko, som økte ved tidlige indikasjoner på forholdet. I løpet av året informerte Heidelberg Materials at også Ukraina-Russland konflikten har bidratt til risikobildet, ved utfordringer knyttet til leveranse av materiell.

Figuren under viser en forenklet, overordnet utvikling i antall vesentlige risikoer siste år. Dette viser at aktørene jobber jevnt med håndtering av risiko gjennom de ulike aktivitetene. Hafslund Oslo Celsio satt sitt prosjekt på pause, og har følgelig ikke rapportert utvikling på risiko etter mars 2023. Gassnova så av utviklingen at risiko hos Hafslund Oslo Celsio økte betraktelig frem til tidspunktet prosjektet ble satt på pause.

Figur 7. Utvikling av antall vesentlige risikoer i 2023. (Kilde: Gassnova, fra aktørenes statusrapportering)

3.2 Gevinstrealisering, kunnskapsdeling og læring

Realiseringen av Langskip skal bidra til å utvikle teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂, og skape teknologiutvikling i et internasjonalt perspektiv. Med bakgrunn i dette har staten definert fire effektmål for Langskip-prosjektet:

- gi kunnskap som viser at det er mulig og trygt å gjennomføre fullskala CO₂-håndtering
- gi produktivetsgevinster for kommende prosjekter gjennom lærings- og skalaeffekter
- gi læring knyttet til regulering og insentiver knyttet til CO₂-håndteringsaktiviteter
- legge til rette for næringsutvikling

Gevinstrealiseringsarbeidet skal styrke mulighetene for oppnåelse av effektmålene ved at identifiserte gevinster fra Langskip realiseres og dokumenteres. Gassnova koordinerer og følger opp arbeidet med gevinstrealisering for Langskip. Foretaket bidrar til gevinstrealisering i hovedsak

gjennom kunnskapsutvikling og -formidling knyttet til helkjede, sammen med kommersielle og regulatoriske forhold sett i lys av den generelle utviklingen av CO₂-håndteringen i Europa.

Gassnovas erfaringer fra av Langskip-prosjektet og kompetansen selskapet har opparbeidet over mange år, gir særskilt forutsetning for å bidra til en helhetlig tilnærming til CO₂-håndtering på tvers av virkemidlene i statens arbeid med CO₂-håndtering som klimatilak.

Omorganiseringen av selskapet høsten 2023 og opprettelse av en avdeling for strategi og forretningsutvikling, tilrettelegger for at kunnskapen i større grad benyttes i den videre utviklingen av Gassnova, og i faglig og strategisk rådgivning til departementet.

«Tilrettelegge for kunnskaps- og erfaringsdeling fra Langskip og den norske satsingen på CO₂-håndtering overfor internasjonale aktører, samt være en pådriver for utviklingen av CO₂-håndtering internasjonalt med særlig vekt på Europa og EU»
Oppdragsbrevet 2023

3.2.1 Bearbeidet læring fra Langskip

Koordinering og oppfølging av gevinstrealisering for Langskip

Gassnova koordinerer det samlede gevinstrealiseringsarbeidet. Industriaktørene i Langskip er forpliktet til å dokumentere sitt arbeid med gevinstrealisering, og dele erfaringer i en årlig rapport i tråd med tilskuddsavtalene. Gassnova har utarbeidet månedlige statusrapporter til Langskips styringsgruppe gjennom 2023. Industriaktørene rapporterer månedlig til Gassnova om eget gevinstrealiseringsarbeid og det gjennomføres statusmøter jevnlig. I tillegg leder Gassnova nettverket mellom industriaktørene i Langskip og ED, der formålet er gjensidig informasjonsutveksling og samordning av ekstern kommunikasjon – når det er formålstjenelig. Hafslund Oslo Celsio har ført sitt prosjekt inn i en kostnadsreducerende fase og satt utbyggingsprosjektet på vent. Gassnova har derfor ikke fulgt deres gevinstrealiseringsarbeid siste halvdel av 2023.

I løpet av 2023 har Northern Lights inngått transport- og lagringsavtaler med to europeiske kunder (Yara, Nederland og Ørsted, Danmark), som fyller Northern Lights fase 1 (kapasitet opp til 1,5 millioner tonn CO₂ pr år). I desember 2023 ble det offentliggjort at Northern Lights er i posisjon til å få €131 millioner til investeringer i fase 2 (kapasitet opp til 5 millioner tonn CO₂ pr år) av EU-kommisjonens Connection Europe Facility (CEF). I slutten av november ble det også klart at Northern Lights har status som «Project of mutual interest» (PMI) fra EU-kommisjonen.

Betydningen av Langskip som demonstrasjonsprosjekt for utviklingen av CO₂-håndtering i Europa er tydelig gjennom den internasjonale oppmerksomheten på selve prosjektet og de involverte industriprosjektene. Heidelberg Materials bruker erfaringene fra prosjektet i Norge til å bygge egen CO₂-håndteringskompetanse i arbeidet med konsernets portefølje av etterfølgende CO₂-håndteringsprosjekter. Heidelberg Materials lanserte i november 2023 et nytt produkt med karbonnøytral sement «evoZero» Selskapet har mottatt €191 millioner i investeringsmidler fra det europeiske innovasjonsfondet for fangst og lagring av CO₂ fra sementfabrikken Geseke i Tyskland.

Kunnskaps- og erfaringsdeling fra Langskip og den norske satsingen på CO₂-håndtering

I tråd med gevinstrealiseringsplanen er det dokumentert og bearbeidet læring fra Langskip-prosjektet. Gassnova velger tema for selskapets kunnskapsprodukter med bakgrunn i erfaringsrapportene fra Brevik CCS og Northern Lights. Erfaringene bearbeides og dokumenteres for deling blant annet på flater som ccsnorway, Gassnovas månedlige nyhetsbrev og i sosiale medier. Nettsiden ccsnorway har i 2023 hatt om lag 15 000 unike brukere fra en rekke land, i hovedsak Norge, UK, Tyskland, USA, Japan, Frankrike, Sverige, Nederland og Danmark. Rapporter fra prosjektene er lastet ned mer enn 4 200 ganger. Gassnova utarbeidet i 2022 rapport om regulatorisk læring fra Langskip. Tematiske artikler basert på denne rapporten har hatt mange lesere i 2023.

Også i 2023 har Gassnova delt erfaringer fra Langskip med aktører som planlegger etterfølgende CCS-prosjekter, myndighetsaktører og andre interessenter. Aktørene kommer i hovedsak fra Europa; Italia, Sveits, Tyskland, Danmark, Frankrike, UK/Skottland). Det har også kommet delegasjoner fra Asia. Viktige kanaler for kunnskapsdeling er studieturer til ulike nasjonale aktører innen CCS, til anleggene til Norcem og Northern Lights, foredrag på konferanser nasjonalt og internasjonalt og ulike medieoppslag.

Første halvdel av 2023 deltok Gassnova på flere arrangementer i regi av den norske ambassaden i Berlin for å dele kunnskap. Totalt er det gjennomført 51 eksterne møter og/eller presentasjoner gjennom året. Gassnova har også publisert tre statusrapporter fra Langskip, distribuert av UD til norske utenriksstasjoner. Samarbeidet med utenriksstasjonene har også resultert i erfaringsdeling på arrangementer i Europa, og studieturer med utenlandske delegasjoner. I 2023 er det arbeidet med selskapets oppdragsmiljø. Med bakgrunn i ressursituasjonen i foretaket blir det strammere prioritering fremover. Dette for å sikre at aktivitetene i størst mulig grad støtter opp om foretakets mål og oppdrag, på en ressurseffektiv måte.

Større aktivitet i Europa

I 2023 har det vært betydelig økning i prosjektporteføljen av industrielle prosjekter i Europa. Siste halvår er det også kommet investeringsbeslutninger. foruten Porthos-prosjektet i Nederland, er alle nye investeringsbeslutninger i fullskala CCS-kjeder relatert til Langskip (utnytter kapasiteten i Northern Lights anlegg). For CCUS har politikktutviklingen i EU og enkelte europeiske land vært betydelig i 2023. Langskip refereres ofte i dokumenter fra aktører og myndighetsorganer i Europa. Sektorene som inngår i Langskip fremheves som relevante for CO₂-håndtering, eksempelvis sement og avfallshåndtering. EUs innovasjonsfond har tildelt midler til en rekke CCUS-prosjekter i sementbransjen.

Gassnova har basert på erfaringene fra Langskip, deltatt i en arbeidsgruppe etablert under CCUS Forum (Public Perception og CO₂-infrastruktur), og Zero Emission Platform. Erfaringen med modning og planlegging av Langskip er også benyttet i innspill til Enova, og deres arbeid med kvalifikasjons- og tildelingskriterier for støtteordningen til forprosjektstudier for CCS.

Synergieffekter

Foretaket søker å nytte synergier med øvrige virksomhet – blant annet knyttet til CLIMIT-Demo programmet, Teknologisenteret på Mongstad og Gassnovas rådgivningsarbeid med gevinstrealiseringsarbeidet i Langskip. TCM og CLIMIT bidrar til gevinstrealisering ved å være innrettet for å støtte teknologi- og leverandørutvikling. Konkrete industrielle prosjekter som Langskip gir viktige innspill til behovene for ny teknologi, optimaliseringer og bedre måleutstyr. Innsikt fra Langskip tilgjengeliggjøres med forsknings- og utviklingsaktører som viktig målgruppe. Fokuset på gevinstrealisering i Langskip må også sees i sammenheng med statens ønske om redusert eierskap i

TCM, sammen med styringssignaler i arbeidet med CLIMIT. I 2023 er kunnskap og læring fra CLIMIT-Demo og TCM delt med en rekke aktører innen teknologiutvikling, etterfølgende CCS-prosjekter i Norge og Europa, myndighetsaktører og det øvrige virkemiddelapparatet.

---

*«Kartlegge muligheter og tiltak for tilrettelegging av CO₂-håndtering på
forbrennings- og prosessanlegg i Norge,
med basis i eksisterende og foreslåtte virkemidler»
Oppdragsbrevet 2023*

3.2.2 Muligheter og tiltak for CO₂-håndtering på forbrennings- og prosessanlegg i Norge

Gassnova har samarbeidet med Miljødirektoratet om kartlegging av potensiale for CO₂-fangst i Norge, basert på dialog og konkrete utviklingsplaner fra eiere av landbaserte utslippskilder. Gassnova har også hatt dialog med de største klyngene, og aktører som har fått tildelt tillatelser for lagring av CO₂ på norsk sokkel. Kartleggingen av potensiale, og Gassnovas vurderinger og anbefalinger til virkemidler for realisering av CCS, er oppsummert i et notat til ED. Dette har dannet grunnlag for utlysning av en konkurranse knyttet til utredning av behovet for endring av virkemiddelapparatet. Formålet er å tilrettelegge for CO₂-håndtering på avfallsforbrenning og i industrien. ED tildelte oppdraget til Oslo Economics høsten 2023. I notatet peker Gassnova særlig på nødvendigheten av risikoavlastning i driftsfasen, etablering av insentiver rettet mot biogene utslipp – i tillegg til behovet for å tilrettelegge utvikling av felles infrastruktur og tilgang til nødvendig lagringskapasitet. Det er viktig å hensynta nasjonale behov og muligheter, sammen med utviklingen i energi- og klimapolitikk og regulatorisk rammeverk i Europa. Med bakgrunn i tidsplan og avgrensning av mandatet for den eksterne utredningen, har Gassnova i samråd med ED videre utredet behov for å tilrettelegge tilgang til lagring, landbasert logistikk og infrastruktur. Funn knyttet til dette er oppsummert under:

- Det bør vurderes hvordan kostnaden for transport og lagring kan imøtekomme betalingsviljen/evnen i markedet. Betingelser og tilgang til lagringskapasitet for norske utslipp bør også utredes
- Erfaringen fra Langskip så langt viser at CCS-prosjekter er komplekse og ressurskrevende. Det bør tilrettelegges for at prosjektene som har størst mulighet til å lykkes, blir realisert først
- Utforming av virkemidler bør hensynta behovet for helhetlig tenkning og kontinuitet i utviklingen av nye CCS prosjekter, og «høna og egget»-problematikken knyttet til koordinerte beslutninger i delene av CCS kjeden.

Gassnova har bidratt til teknologiutvikling og tidlig fase-prosjektmodning hos en rekke aktører innen prosessindustri og avfallsbransjen, gjennom CLIMIT-Demo ordningen. CLIMIT støtter også arbeidet i regi av «Klimakur for Avfallsforbrenning i Norge», som er over i neste fase for utredning av generisk forretningsmodell for CCS på avfallsforbrenning.

CLIMIT-demo har siden 2017 støttet seks CCUS industriklynger – CO₂-hub Nord, Midt-Norge, Borg CO₂, Grenland, Eyde og Haugalandet. Læring skjer mellom disse klyngene via åpne webinarer i regi CLIMIT og Gassnova.

3.3 CLIMIT-programmet

3.3.1 Forvaltning av CLIMIT-programmets demonstrasjonsdel

CLIMIT er et samarbeid mellom Gassnova og Norges Forskningsråd. Gassnova har det overordnede koordineringsansvaret og leder programsekretariatet. CLIMITs programstyre vedtar programplaner, utlysningstekster og tilsagn om tilskudd, etter innstilling fra Gassnova og Norges forskningsråd. Det er holdt fem ordinære programstyremøter i 2023, fire på teams og ett med oppmøte i Porsgrunn.

CLIMIT-Demo gir økonomisk støtte til utvikling og demonstrasjon av teknologier for CO₂-håndtering, og bidrar til å nå målene i oppdragsbrevet.

2023 startet med 58 aktive prosjekter i porteføljen. Det er foretatt 26 nye bevilgninger i 2023 (sum bevilget nye prosjekter 86,6 millioner kroner) som gir 84 prosjekter i porteføljen. Dette inkluderer 32 prosjekter som er avsluttet i løpet av året (hvor 6,3 millioner kroner er tilbakeført CLIMIT som ubenyttet støtte).

Bevilgningen for 2023 var 74,0 millioner kroner. Inkludert ubenyttet bevilgning fra 2022 på 6,4 millioner kroner og 6,3 millioner kroner i tilbakeførte ubenyttet støtte fra avsluttede prosjekter, er tilgjengelige midler i 2023 86,6 millioner kroner. Rammen tilsvarer nye bevilgninger gitt i 2023. Gjenværende ubenyttet ramme ved utgangen av 2023 er kun kr 43 691, innen bevilgningen for 2024 blir overført fondet.

---

*«Sørge for at CLIMIT bidrar til gevinstrealisering av Langskip, herunder spille inn til og følge opp konkrete tiltak i gevinstrealiseringsplanen til Langskip»
Oppdragsbrevet 2023*

En samlet vurdering av CLIMIT-regelverk, CLIMIT-programplan og gevinstrealisering for Langskip gjøres i behandlingen av innkomne søknader. Gjennomgangen viser at 65 av 84 pågående CLIMIT-Demo-prosjekter i 2023 forventes å påvirke gevinstrealisering av Langskip. Noen prosjekter går direkte på det som realiseres i Langskip-kjeden. Andre er mer knyttet til Langskips rolle som innovatør i en fremtidig CCS-bransje.

---

*«Løpende kartlegge behov og ta nødvendige initiativ knyttet til utvikling av teknologier for CO₂-håndtering, blant annet gjennom deltakelse i sentrale internasjonale fora»
Oppdragsbrevet 2023*

Ressurssituasjonen i Gassnova har gjort dette oppdraget utfordrende da det ikke har vært mulig å delta i internasjonale fora, annet en via digitale møter.

---

*«Følge opp Norges deltakelse i ACT (Accelerating CCS Technologies) og Clean Energy Transition Partnership (CETP) i samarbeid med Norges forskningsråd»
Oppdragsbrevet 2023*

I 2023 har Gassnova deltatt på The ACT Knowledge Sharing Workshop, samt deltatt på månedlige ACT Consortium Meetings. Gassnova har finansiert og fulgt opp følgende ACT2-prosjekter som ble avsluttet i 2023: DIGIMON (619153), SENSE (619155) og LAUNCH (619154). Innen ACT3 har Gassnova finansiert og fulgt opp 621260 SHARP. Den tar sikte på å forbedre monitorering og risikostyring av CO₂-lagre under havbunn, for både å utvikle bedre in-situ overvåking og for å kvantifisere lekkasjerisiko 3.1.5 CETP (TRI3). Gassnova har til nå ikke vært medlem/partner av CETP (TRI3) grunnet ressursituasjonen. I 2024 bør det vurderes om Gassnova skal søke om fullverdig medlemskap i CETP, og om settes av ressurser til dette arbeidet. I 2023 var det flere søknader i første utlysingsrunde med høyt TRL-nivå. Disse kunne passet godt i CLIMIT-Demos portefølje.

---

*«Støtte opp om bruk av ECCSEL ERIC som er konsortiet av europeisk distribuert forskningsinfrastruktur for CO₂-fangst, -transport og -lagring»
Oppdragsbrevet 2023*

ECCSEL ERIC er en felleseuropeisk laboratorieinfrastruktur for CO₂-håndtering. I den norske delen inngår laboratorier for testing av teknologier og ulike egenskaper for hele CCS-kjeden. I juni ble 100 000 testtimer på ECCSELS karbonfangstpilot på Tiller markert. Tiller piloten er sentral i flere CLIMIT-Demo prosjekter med nasjonal- og internasjonal industrideltakelse, inkludert utviklingen av Aker Carbon Captures fangstteknologi. Aktivitetene har dessuten ført til en rekke publiseringer og presentasjoner på internasjonale konferanser.

3.3.2 Prosjektporteføljen av aktive prosjekter

Fangstprosjekter

Prosjektene for utvikling av nye fangstteknologier har særlig fokus på kostnadsreduksjoner knyttet til håndtering av CO₂ fra ulike forbrennings- og industriprosesser, og fra hydrogenproduksjon fra naturgass. I tillegg vektlegger prosjektene utvikling av nye industrielle produksjonsprosesser med integrert CO₂-håndtering.

Transportprosjekter

Det har vært ni transportprosjekter i 2023, hvorav åtte videreføres i 2024. Transportprosjektene omfatter skipstransport, korrosjon, måling og monitorering – for blant annet å redusere usikkerhet og risiko i forhold til design, konstruksjon og drift. Ny kunnskap rundt implikasjoner av korrosive forbindelser, for å unngå uønskede kjemiske reaksjoner ved etablering grenseverdier, er viktig – samt det å demonstrere teknologiske fortrinn for enklere og mer nøyaktig måling.

Transportporteføljen består også av prosjekter som skal muliggjøre nøyaktig overvåking av CO₂-strømmer, ved å utvikle teknologi for kvalifisering av strømningsmålere – samt prosjekt som fokuserer logistikk mellom fangst og lager.

Lagerprosjekter

Lagerprosjektene i CLIMIT-Demo går i hovedsak over tre temaer; brønn – som ser på sikkerhet rundt injeksjon eller forbedret datainnsamling, monitoreringsløsninger – i tillegg til nye metoder for seismisk kartlegging og monitorering, og endelig simuleringer av lagerkapasitet.

I perioden 2020–2023 er det bevilget om lag 23 millioner kroner i støtte fra CLIMIT til ulike utredninger for avfallsforbrenningsanleggene i Trondheim, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Tromsø

og Fredrikstad. Støttegraden er i snitt 50 prosent. Dette inkluderer også støtte til pilottesting av Air Products-membranteknologi hos Returkraft i Kristiansand.

De fem største avfallsforbrenningsanleggene i Norge – Celsio (Oslo), Statkraft Varme (Trondheim), BIR avfallsenergi (Bergen), Forhus Energigjenvinning (Stavanger) og Returkraft (Kristiansand) – har via prosjektet Klimakur for Avfallsforbrenning i Norge (KAN), sammenfattet håndboken «CCS for avfallsforbrenning». Samarbeidet er nå i fase to, for nærmere utredning av generisk forretningsmodell for CCS på avfallsforbrenning. Frevar, Eidsiva og Kvitebjørn deltar også i fase to-arbeidet.

Siden 2017 har CLIMIT-Demo støttet seks CCUS industriklynger – CO₂-hub Nord, Midt-Norge, Borg CO₂, Grenland, Eyde og Haugalandet. Nærliggende industri samhandler med de enkelte klyngene for å finne de mest kostnadseffektive løsningene for CO₂-fangst, lokal transport og mellomlagring av CO₂. Hvert klyngesamarbeid har sine unike utfordringer og løsninger.

3.4 Gassnova ivaretar statens interesser i TCM

Teknologisenterets formål er å utvikle kunnskap og bidra til teknologiske løsninger for CO₂-fangst – som reduserer teknisk, miljømessig og økonomisk risiko. TCM er et av verdens største og mest fleksible anlegg for test, verifikasjon og demonstrasjon av ulike CO₂-fangstteknologier i industriell skala.

Eierskapet av anlegget og driften i teknologisenteret er skilt i to selskaper – TCM Assets AS og Teknologisenter Mongstad DA (TCM). Driftsselskapet TCM er organisert som et selskap med delt ansvar (DA). Selskapsmøtet er øverste styrende organ.

I 2023 er det inngått ny avtale for perioden 2024-2025. Statens eierandel forvaltet gjennom Gassnova, blir 34 prosent. De industrielle eierne Equinor ASA (Equinor), A/S Norske Shell (Shell) og TotalEnergies vil alle ha en eierandel på 22 prosent.

Ledelsen av TCM

- Muhammad Ismail Shah er TCMs administrerende direktør
- Selskapsmøtet i TCM DA ved utgangen av 2023:

Navn	Selskap	Funksjon
Svein Ingar Semb	Gassnova	Leder
Fred Bjørvik	Gassnova	Varamedlem
Bjørn Sundland	Equinor	Medlem
Gelein de Koeijer	Equinor	Varamedlem
Nina Thowsen	Shell	Medlem
Carsten Ehrhorn	Shell	Varamedlem
Anne Brisett	TotalEnergies	Medlem
Leyla Teberikler	TotalEnergies	Varamedlem

Selskapsmøtet har i tillegg et teknisk rådgivende organ – Teknologikomiteen (TC) – ledet av TotalEnergies (2023), med fire faste medlemmer fra eierne og to varamedlemmer.

I Oppdragsbrevet har ED formulert Gassnovas oppdrag og fastsatt delmål med styringsparametere. Videre i dette kapitlet redegjøres det for gjennomført arbeid i 2023.

«Bidra til kunnskapsspredning og teknologiutbredelse, slik at kostnader og risiko ved fullskala CO₂-fangst kan reduseres»

Oppdragsbrevet 2023

3.4.1 Teste, verifisere og demonstrere teknologier

TCMs viktigste oppgave er å teste, verifisere og demonstrere ulike teknologier relatert til kostnadseffektiv og industriell CO₂-fangst i full skala. I 2023 har det gjennomført to testkampanjer i amineranlegget – Shell Catalysts & Technologies med sin proprietære CANSOLV CO₂-teknologi, og ION Clean Energy med sin proprietære solvent teknologi. Begge selskapene har gjennomført tester ved TCM tidligere, som understreker det løpende behovet for testing i utviklingen av teknologi.

Site for emerging technologies

TCMs testområde for mindre utviklede fangstteknologier, «Site for emerging technologies» (3. site), har hatt stor aktivitet i 2023. Det er gjennomført to testkampanjer parallelt, henholdsvis MOF4AIR og ACCSESS, som begge inngår i EUs satsing for det grønne skiftet. I MOF4AIR er det benyttet en ny klasse materialer, metallorganiske rammeverk, for å fange CO₂. Formålet i ACCSESS-kampanjen var å teste konvensjonell og prosessintensiv fangstteknologi, som muliggjør fangst etter forbrenning fra industrielle kilder med minimalt miljøavtrykk. I tillegg har amerikanske InnoSeptra klargjort for testing av egen proprietær teknologi 2023/2024.

Formidling av kunnskap

TCM formidler resultater jevnlig. Fra planleggingsfasen i 2009 og frem til i dag har TCM med partnere publisert mer enn 60 artikler. Disse dekker en rekke temaer innen CO₂-fangst med aminer – design og bygging av TCM, driftserfaringer, referansedata for anleggsytelse verifisert av tredjepart, HMS og utslipp til luft, egenskaper og bruk av fangstkjemikalier, oppskalering og beregninger av kostnader ved drift av store fangstanlegg, CO₂-fangst ved varierende driftsbetingelser og forhold knyttet til korrosjon og materialer.

Formidling av kunnskap om teknologier for karbonfangst er en viktig del av TCMs oppdrag. På TCCS-12 i Trondheim og PCCC-7 i Pittsburgh, presenterte TCM og samarbeidspartnere fire innlegg med resultater fra testing. I tillegg har TCM vært representert på en rekke internasjonale webinarer og konferanser, blant annet det årlige møte som følger energi-samarbeidsavtalen mellom USA og Norge.

TCM har tatt imot en rekke delegasjoner som ønsker å oppleve testfasilitetene på Mongstad.

Rådgivningstjenester

Som del av TCMs kunnskapsformidling er det utviklet rådgivningstjenester rettet mot prosjekteiere og utviklere. Hensikten er å gjøre kundene bedre rustet til å løse CCS-relaterte utfordringer. På TCMs referanseliste med mer enn 20 kunder, representert ved prosjektene Brevik CCS og anlegget på Klemetsrud, i tillegg til de britiske initiativene Net Zero Teeside og Scottish and Southern Energy.

Frekvensen av møter med interessenter i inn- og utland har vært høy. Under pandemien var det begrensninger for fysiske besøk på anlegget, noe som medførte svært høy besøksaktivitet i 2023. Dette bekrefter den solide posisjonen TCM har som kompetansesenter for karbonfangst.

---

*«Følge opp avtaleverket for TCM, herunder ivareta statens interesser i TCM»
Oppdragsbrevet 2023*

3.4.2 Eiermodellen i TCM

I henhold til driftsavtalen skal Gassnova ha styreleder vervet i TCMs selskapsmøte. Alle fire eierne er representert med én styrerepresentant og ett varamedlem. Eieroppfølging av TCM (fem deltakere) forbereder de fremlagte sakene til selskapsmøtet i forkant.

Det er holdt åtte selskapsmøter i 2023. I tillegg til selskapsmøtene følger Gassnova opp TCM via selskapets månedsrapporter, og møter med TCMs administrasjon. I 2023 er det arbeidet for å utvikle rammevilkårene og slutføre forhandlingene knyttet til avtaleperioden 2024-2025.

Tiltak for å få ned kostnadene på TCM har fortsatt i 2023. Dette vil være et viktig fokus for Gassnova videre.

TCM Assets AS er et datterselskap eid 100 prosent av Gassnova. Selskapet eier 100 prosent av anlegget og administrasjonsbygget på Mongstad. Det har eget styre, men ingen ansatte. Gassnova administrerer TCM Assets AS, og ivaretar selskapets rettigheter og forpliktelser i henhold til avtale.

---

*«Bidra til å legge til rette for en god og langsiktig utnyttelse av anleggene»
Oppdragsbrevet 2023*

3.4.3 Satsingsforslag

1. desember 2022 leverte Gassnova et satsingsforslag knyttet til videreføring av TCM. Satsingsforslaget var tiltenkt perioden etter 2023, når inneværende avtale for TCM mellom staten og de industrielle eierne går ut. Satsingsforslaget ble utarbeidet i dialog med ED og i samarbeid med de øvrige industrielle eierne. Sonderinger mellom eierne startet i 2022. I 2023 er lag ned stor innsats for å framforhandle en ny driftsperiode, med endret eierstruktur. Mot slutten av 2023 ble det inngått ny avtale om to års driftsperiode 2024-2025.

---

*«Utvikle forslag til modeller med lavere eller ingen statlig finansiering, herunder:
– utvikle driftsmodell/-strategi for TCM etter 2023
– utarbeide eierskapsmodeller i dialog med de industrielle eierne
– utarbeide beslutningsgrunnlag for disponering av anlegg på TCM»
Oppdragsbrevet 2023*

Gassnova har tidligere utarbeidet notatet «Status i arbeidet om mulige modeller for TCM etter 2023». Hensikten var å gjøre rede for status i Gassnovas arbeid med videreføringen av TCM under ny avtaleperiode. Etter bestilling fra ED har Gassnova utarbeidet et satsingsforslag. Notatet ble overlevert ED i overgangen 2022/2023. I satsingsforslaget belyses temaer som samfunnsøkonomisk nytte av TCM, forhold knyttet til markedssvikt, effekter av TCMs aktivitet – samt innspill til ny avtaleperiode 2024-2025 med utgangspunkt i utredningsinstruksen.

---

*«Bidra i arbeidet med å rekruttere flere eiere, annen finansiering,
blant annet gjennom større bidrag fra aktører som bruker testanlegget,
samt effektivisering av driften»
Oppdragsbrevet 2023*

3.4.4 Redusert statlig eierskap

I 2023 er det arbeidet med flere parallelle prosesser for å redusere statens eierbidrag til TCM. Via selskapsmøtet i TCM DA har Gassnova videreført arbeidet for økte bidrag fra aktører som benytter testanlegget. Gassnova ser økning i slik brukerbetaling som både nødvendig og mulig. I selskapsmøtet har Gassnova også vært aktiv for å effektivisere driftsmodellen og redusere driftskostnadene.

Gassnova arbeider aktivt med å rekruttere flere eiere. Det er gjennomført en rekke møter med flere potensielle eiere. Ved utgangen av 2023 er det flere pågående prosesser med ulike selskaper.

---

*«Følge med på den generelle markedsutviklingen for å få en bedre forståelse av
fremtidig marked og muligheter for TCM»
Oppdragsbrevet 2023*

3.4.5 Markedsovervåking

TCMs eieroppfølgingsteam i Gassnova følger fortløpende markedsutviklingen innen relevante fagområder. Ved utarbeidelsen av satsingsforslag og gjennomføring av forhandlinger i 2023, er dette arbeidet intensivert. Det avholdt møter med de industrielle eierne av TCM for å få deres perspektiver på markedet, og identifisere deres ønsker knyttet til fremtidige markeder for TCM. Administrasjonen har tett dialog med en rekke aktører som kan være aktuelle for testing ved TCM. Det gjennomføres møter mellom TCMs administrasjon og Gassnova for blant annet å oppdatere om utviklingen i markedet.

Det er opprettet dialog med amerikanske energimyndigheter (DOE) for å skape forståelse for CCS rolle i forbindelse med «Inflation Reduction Act». Videre er deltagelse på konferanser og møter med teknologiutviklere viktig for å få bredere forståelse av markedsmulighetene.

Siden oppstarten har syv teknologileverandører testet sin teknologi en eller flere ganger i TCMs amineranlegg. I denne forbindelsen har alle deltatt i FEED-studier i Europa og Nord-Amerika, som gjennomføres innen investeringsbeslutninger for store CO₂-fangstanlegg.

4 EFFEKTIV DRIFT

I 2023 er det ansatt ny administrerende direktør i foretaket. Videre har det vært fokus på organisering og etablering av fremtidsrettede mål og krav. Teamorganiseringen innført i 2021 er avviklet. Ledergruppen er utvidet med ett medlem, til fem deltakere. Målet er blant annet mer effektive ledelsesprosesser. Ved utgangen av 2023 hadde Gassnova 31 ansatte – fem færre enn ved utgangen av 2022, og seks færre enn ved utgangen av 2021.

Ved omorganiseringen er det vektlagt mer effektiv utnyttelse av egne ressurser for å løse foretakets kjerneoppgaver.

«Innrette utførelse av selskapets oppdrag på en effektiv måte, og forenkle rapporteringen til departementet»

Oppdragsbrevet 2023

4.1 Videreutvikling og forbedring

Arbeidet knyttet til utvikling av organisasjonen og medarbeiderne er videreført i 2023. Formålet er å utvikle evnen til oppgavehåndtering, problemløsning og omstilling. Dette er fulgt opp av en dedikert ressurs med fag- og prosessansvar for organisasjonsutvikling – alt ut fra målsettingene til Gassnovas styre og ledelsen i foretaket.

I 2023 er det fokusert på å videreutvikle og forbedre rapporteringen til departementet, spesielt knyttet til Langskip.

Gassnova legger vekt på moderne og effektive løsninger ved implementering av verktøy og systemer. Foretaket har et bevisst forhold til hvilke tjenester som bør settes til eksterne partnere. Eksempler er regnskapsføring og drift av IKT-tjenester.

Høsten 2022 ble det anskaffet ny leverandør for IKT-drift, og i 2023 har det vært fokus på implementering i foretaket. I 2022 ble det inngått avtale om skifte av arkivsystem og ytterligere etablering av skytjenester.

Ved å etablere eget miljø i skytjenester er både kostnader og ressursbruk redusert. Konformitet og «compliance» har økt. Arkivsystemets grensesnitt mot brukerne er bedre, i tillegg til bedre systemtilgang og mulighet for integrasjoner og automatisering. Dette gir økt selvbetjeningsgrad ved arkivering.

Effektiv drift er også i fokus med satsingen på IT-sikkerhetskultur og -kompetansebygging. Aktiviteter knyttet til IT-sikkerhetskultur er gjennomført gjennom hele 2023, med etterfølgende evalueringer.

«Utnytte mulighetene for effektiv drift ved anvendelse av metoder og løsninger som gir økt produktivitet, bedre analyser

og økt kvalitet i beslutningsgrunnlag innenfor samme ressursbruk»

Oppdragsbrevet 2023

4.2 Effektivitetstiltak

I 2023 har foretaket gjort flere effektiviseringstiltak. Det aktivitetsbaserte timeføringssystemet er videreutviklet. Dette innebærer at alle medarbeidere fører detaljert tid basert på utførte oppgaver. Med presis timeføring får Gassnova svært god innsikt i ressursbruken ved ulike prosesser, aktiviteter og leveranser. Dette gir et godt grunnlag for analyser knyttet til ledelse og styring.

Gassnova har tatt i bruk metoder og verktøy for analyse av Gassnovas eksterne kontekst og interessenter. Dette omhandler markedsdelen av Gassnovas prosess-system, og omtales som foretakets "oppdragsmiljø". Metodikken og verktøyene hjelper Gassnova til å kartlegge og analysere aktører i foretakets oppdragsmiljø – og å utrede betydningen disse har for Gassnovas evne til å nå mål og ivareta sitt oppdrag, med begrensede ressurser som ramme. Samlet bidrar dette til bedre

beslutninger og mer formålstjenlig fordeling av tids- og ressursbruk knyttet til enkeltaktører, aktørgrupper og deltakelse i ulike nettverk og fora.

5 STYRING OG KONTROLL AV VIRKSOMHETEN

5.1 Bærekraft

5.1.1 Miljømessige, sosiale og økonomiske aspekter

Statens eierutøvelse skal bidra til å nå statens mål som eier. Staten skal være en aktiv eier med et langsiktig perspektiv. Innenfor rammene av eierutøvelsen skal staten være en pådriver og bidra til at selskapene har god måloppnåelse. Høringen til NOU 2023:15 «Bærekraftrapportering» forteller om rapporteringskrav som er tilpasset størrelsen og kompleksiteten på virksomheten. Dermed åpner staten for å dele virksomhetene inn i kategorier. For Gassnova innebærer dette kategorien «små foretak», med under 50 årsverk i gjennomsnitt i regnskapsåret.

Bærekraft i Gassnova skal sikre ansvaret for vårt samfunnsoppdrag, og bidra til å løse globale utfordringer i tråd med FNs bærekraftmål. Gassnova skal sette søkelys på miljømessige, sosiale og økonomiske aspekter i foretakets aktiviteter – i tråd med statens og omgivelsenes forventninger til foretaket. Gassnova skal rapportere om sine bærekraftsprestasjoner, og ha åpen dialog internt og eksternt om hvordan foretaket kan utvikles og forbedres på området.

Utviklingen i 2023

I løpet av året har Gassnova hatt progresjon på flere områder knyttet til statens eierforventninger. Dette gjelder temaene «Ansvarlig virksomhet» og «Skatt og forebygging av økonomisk kriminalitet», «Klima» og «Naturmangfold og økosystemer». Gassnova benytter grunnlag fra statens Eierrapport som mal i bærekrafts-rapporteringen for 2023 – basert på «i stor grad», «i noen grad» og «lite vesentlig» for foretaket.

✓ I stor grad (7)   ✓ I noen grad (6)   ✓ Lite vesentlig (0)

Tema	Staten forventer at:	
✓	Ambisjoner, mål og strategier	<ul style="list-style-type: none"> • Selskapet utarbeider og implementerer ambisjoner og tydelige mål og strategier. • Selskapet inkluderer arbeidet med FNs bærekraftsmål i selskapets strategier og arbeider aktivt med å følge dette opp i daglig drift. • Selskapets risikovurdering er en integrert del av selskapets strategier. • Selskapet definerer tydelige prestasjonsindikatorer og måler selskapets måloppnåelse og gjennomføring av strategiene.
✓	Ansvarlig virksomhet	<ul style="list-style-type: none"> • Selskapet er ledende i arbeidet med ansvarlig virksomhet. • Selskapet gjennomfører aktsomhetsvurderinger i tråd med anerkjente metoder.
✓	Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold	<ul style="list-style-type: none"> • Selskapet respekterer menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter og er ledende i arbeidet med anstendige arbeidsforhold i selskapets egen virksomhet og i leverandørkjeden. • Selskapet oppfordrer egne ansatte til å organisere seg og fremmer retten til fri fagorganisering i leverandørkjeden.
✓	Klima	<ul style="list-style-type: none"> • Selskapet identifiserer og håndterer risiko og muligheter knyttet til klima og integrerer dette i selskapets strategier. • Selskapet setter mål og iverksetter tiltak for reduksjon i klimagassutslipp på kort og lang sikt i tråd med Parisavtalen, og rapporterer om måloppnåelse. Målene er vitenskapsbaserte der dette er tilgjengelig. • Selskapet rapporterer på direkte og indirekte klimagassutslipp og klimarisiko, og benytter anerkjente standarder for rapportering på klimagassutslipp og klimarisiko.
✓	Naturmangfold og økosystemer	<ul style="list-style-type: none"> • Selskapet identifiserer og håndterer risiko og muligheter knyttet til natur og integrerer dette i selskapets strategier. • Selskapet setter mål og iverksetter tiltak for å redusere egen negativ påvirkning og øke positiv påvirkning på naturmangfold og økosystemer, og rapporterer om måloppnåelse. • Selskapet benytter anerkjente standarder for rapportering av naturrisiko og påvirkning på naturmangfold og økosystemer.
✓	Skatt og forebygging av økonomisk kriminalitet	<ul style="list-style-type: none"> • Selskapet har en formålstjenlig, veloverveid og begrunnet skattepolicy og er åpen om hvor økonomiske verdier skapes og hvor skatt betales. • Selskapet arbeider systematisk for å forebygge økonomisk kriminalitet som korrupsjon og hvitvasking i egen virksomhet og i leverandørkjeden.
✓	Kapitalstruktur og utbytte	<ul style="list-style-type: none"> • Selskapet har en kapitalstruktur tilpasset selskapets mål, strategier og risiko og normalt på linje med andre veldrevne selskaper i samme bransje. Selskapet begrunner eventuelle vesentlige avvik fra dette. • De børsnoterte selskapene er åpne om hva de vurderer som hensiktsmessig kapitalstruktur og utbyttelinivå til markedet. De unoterte selskapene er åpne overfor eier(e) om sine vurderinger av kapitalstruktur og utbyttelinivå.
✓	Organisering og kultur	<ul style="list-style-type: none"> • Selskapets organisering er effektiv og fremmer oppnåelse av selskapets mål og støtter selskapets strategier. • Selskapets kultur bygges, forvaltes og utvikles slik at den fremmer oppnåelse av selskapets mål og støtter selskapets strategier.

Tema	Staten forventer at:
 Medarbeidere og mangfold	<ul style="list-style-type: none"> Selskapet har tydelige mål og tiltak for å fremme og utløse verdien av økt mangfold, likestilling og inkludering i alle deler av organisasjonen. Selskapet arbeider planmessig med utvikling og rekruttering av medarbeidere i tråd med selskapets mål og strategier. Selskapet benytter fag- og yrkesopplæring og læreplasser, der dette er relevant for selskapets tilgang til riktig kompetanse på kort og lang sikt.
 Lønn og godtgjørelse	<ul style="list-style-type: none"> Godtgjørelsen og andre insentiver i selskapet fremmer oppnåelse av selskapets og eiers mål. Godtgjørelsen til ledende ansatte er konkurransedyktig, men ikke lønnsledende og at hensynet til moderasjon ivaretas. Hovedelementet i godtgjørelsesordningen til ledende ansatte er fastlønn. Godtgjørelsen til ledende ansatte ikke er urimelig, gir uheldige virkninger for selskapet eller svekker selskapets omdømme. Selskapet er åpen om utforming av, nivå på og utvikling i godtgjørelsen til ledende ansatte, herunder at godtgjørelsesordningene er klart forståelige for eiere, ledende ansatte og andre interessenter. Forskjeller i godtgjørelsen til ledende ansatte og øvrige ansatte hensyntas i moderasjonsvurderingen, og at selskapet særskilt begrunner høyere lønnsjustering for ledende ansatte enn gjennomsnittlig lønnsvekst for øvrige ansatte. I denne vurderingen sees det også hen til kronemessig lønnsvekst for øvrige ansatte. Selskapet følger statens retningslinjer for lederlønn i selskaper med direkte statlig eierandel.
 Risikostyring	<ul style="list-style-type: none"> Selskapet har effektiv strategisk og operasjonell risikostyring og god internkontroll som er integrert i selskapets strategi- og beslutningsprosesser.
 Selskapsledelse	<ul style="list-style-type: none"> Selskapet følger Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse, der den er relevant og tilpasset selskapets virksomhet. Styret følger ledende praksis for godt styrearbeid tilpasset selskapets virksomhet.
 Åpenhet og rapportering	<ul style="list-style-type: none"> Selskapet er ledende i arbeidet med åpenhet og rapportering og benytter anerkjente rapporteringsstandarder. Selskapet fremmer en åpenhetskultur og er åpen om og rapporterer på alle vesentlige forhold slik at informasjonen gir eiere og allmennheten et rettviseende bilde av virksomheten.

Figur 8. Faksimile fra statens Eierrapport

FNs klimamål

Gassnova hensyntar statens forventninger om tiltak for å redusere negativ påvirkning på naturmangfold og økosystemer. CCS er et sentralt tiltak for nettopp å nå klimamålene, ifølge FNs Klimapanel. Ved utgangen av 2023 har Gassnova valgt fem områder knyttet til FNs klimamål.

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Mål 9: Industri, innovasjon og infrastruktur

Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon

Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige

Mål 13: Stoppe klimaendringene

Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

Mål 17: Samarbeid for å nå målene

Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

Utviklingen i Gassnovas klimagassutslipp

Staten forventer at selskapene arbeider for å redusere sitt klimaavtrykk. Tabellen under viser Gassnovas klimagassutslipp målt i tonn CO₂-ekvivalenter. Gassnova benytter Scope 2, som defineres ved indirekte utslipp fra innkjøpt energi – elektrisitet og fjernvarme/ k ling. For 2023 har Gassnovas andel innkjøpt energi i Powerhouse gått ned, mens NVEs varedeklarasjonskvotient har økt. Dermed øker våre utslipp fra 2022 til 2023.

Klimagassutslipp*** (CO ₂ -ekvivalenter mt)	2023	2022	Endring
Scope 2	11,2*	10,0**	+12%

Figur 9. Gassnovas rapportering av klimagassutslipp

*) Andel av kjøpt energi i Powerhouse 2023 = 22 292 kr

**) Andel av kjøpt energi i Powerhouse 2022 = 24 698 kr

***) NVEs beregnede CO₂-utslipp i varedeklarasjonen for strømleverandører = 502 g/KWh (405 g/KWh i 2022)

5.2 Risikovurderinger

Overordnet risikostyring av Gassnova SF er basert prinsipper i «Instruks for økonomistyring av Fond for CO₂-håndtering». Der heter det at risikostyring skal bidra til bedre måloppnåelse innen de budsjetttrammer som er stilt til disposisjon, og relateres til mål- og resultatkravene for virksomheten. Foretakets overordnede risikoer følges opp månedlig.

5.2.1 Fullskala CO₂-håndtering, Langskip

I oppdragsbrevet for 2023 har Gassnova fått i oppgave å varsle departementet ved endringer i plan, kostnader og risiko og eventuelle andre avvik i Langskipprosjektet.

I tilskuddsavtalene med støttemottakerne er det krav om at aktørene skal etablere og vedlikeholde styringssystemer og rapporteringsrutiner. Dette skal sikre at ED ved Gassnova får tilstrekkelig informasjon til å avdekke avvik og endringer, i en tidlig fase.

Gassnova får risikovurderinger fra tilskuddsmottakerne gjennom månedsrapporteringen. I tillegg har Gassnova etablert egne risikoer i oppfølging av tilskuddsmottakerne. Her gjør foretaket en risikobasert oppfølging, med mulighet for å styre ressurser inn mot områder som har behov for ekstra oppfølging – ut over det ordinære. Eksempler er pausen i Celsio-prosjekt, spesiell tekniske temaer og utfordringer knyttet til prosjektplaner og milepæler.

5.2.2 CLIMIT-programmet

I oppdragsbrevet er Gassnova bedt om å utvikle kunnskap, kompetanse, teknologi og løsninger som kan gi viktige bidrag til kostnadsreduksjoner – og bred internasjonal utbredelse av CO₂-håndtering. CLIMIT skal utnytte nasjonale fortrinn ved å støtte utvikling av ny teknologi og nye tjenestekonsepser med kommersielt potensial, nasjonalt og internasjonalt.

CLIMIT-Demo har for første gang siden oppstarten benyttet hele budsjettet innen årsslutt. I tillegg er oppsparte reserver også brukt. Konsekvensen er at sekretariatet må foreta enda strengere prioriteringen av hvilke prosjekter som innstilles til støtte, og øker risikoen for at gode prosjektsøknader blir avslått. For å bøte på dette har Gassnova både veiledet søkere til å øke egenfinansieringen på omsøkte prosjekter, og dele prosjekter opp i flere faser. For å unngå å innstille

gode søknader til avslag, er programstyrets behandling av enkelte søknader utsatt til 2024. Mulig oppside er større rift om midlene, som på sikt kan øke kvaliteten på omsøkte prosjekter.

5.2.3 TCM

I oppdragsbrevet for 2023 heter det at Gassnova skal bidra til å legge til rette for en god og langsiktig utnyttelse av TCM-anleggene, samt utvikle forslag til modeller med lavere eller ingen statlig finansiering.

Deltakeravtalen som ble inngått i 2020 gikk ut ultimo 2023. I løpet av året er det rapportert risiko for at partene ikke ville komme til enighet om fortsatt drift. Det er nå oppnådd enighet om en ny avtale som både innebærer et redusert statlig bidrag, og tilsvarende høyere bidrag fra industriaktørene.

6 VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

CCS er en forutsetning

En rekke dystre rekorder preget 2023. Temperaturen på jorden og nivået av klimagasser i atmosfæren er de høyeste som noen gang er målt. Havnivåstigningen er rekordhøy, og nivået av is i Arktis er rekordlavt (WMO 2023). Store utslippskutt må gjennomføres raskt for å holde temperaturøkningen i sjakk. Det aller viktigste enkelttiltaket er å kutte bruken av fossil energi. Til tross for en massiv utbygging av fornybar energi i deler av verden det siste tiåret, har andelen fossil energi i energimiksen holdt seg relativt stabil siden 1990, på om lag 80 prosent (IEA 2023). Selv i IEAs mest ambisiøse scenarier vil det være noe fossil energi i miksen også i 2050. Frem mot midten av århundret må mye av disse utslippene fanges og lagres. De fossile energikildene kan transformeres til utslippsfritt hydrogen eller utslippene avregnes mot karbonfjerning (negative utslipp). Alle disse tiltakene forutsetter et velfungerende system for fangst, transport og geologisk lagring av CO₂.

En pionernasjon for CCS

Norge har vært en pioner innen CO₂-håndtering i et kvart århundre. I 2021 vedtok Stortinget å gi milliarder i støtte for å realisere Langskip, Europas første fullskala CCS-kjede. Langskip er nå under bygging og skal etter planen settes i drift i 2025. Gassnova har hatt en sentral rolle i planleggingen av Langskip og følger nå opp industriaktørenes byggeprosjekter på vegne av staten. Hovedformålet med Langskip er å demonstrere at CCS er kostnadseffektiv, trygt og mulig. Gassnovas hovedprioritet i året som kommer er å bidra til at Langskip loses trygt i havn.

Langskip har allerede vært avgjørende for videreutviklingen av CCS i Europa. Northern Lights, som er transport- og lagringsdelen av Langskip, har inngått avtaler med to nye fangstprosjekter – Yara i Nederland og Ørsted i Danmark. Ingen av disse CCS-prosjektene kunne ha blitt realisert uten tilgang til Northern Lights infrastruktur.

Selv om CCS i dag ikke lenger er teknologisk umodent, er det rom for å forbedre teknologien på en rekke områder og dermed oppnå kostnadsbesparelser fremover. Kostnadsnivået er en av de viktigste barrierene for å ta CCS i bruk. Med økte forventninger til CCS som klimatiltak opplever CLIMIT-programmet stor pågang fra aktører som ønsker å videreutvikle teknologiene, og ulike løsningskonsepter knyttet til CCS. CLIMIT-Demos bidrag i denne utviklingskjeden er mellom forskning og demonstrasjon i stor skala. Programmet er etablert for å sikre etterveksten av relevante teknologier, løsninger og kunnskap om bruk av CCS, og for å bidra til å understøtte læringsløyper fra realiserte prosjekter. CLIMIT er også innrettet for å bidra til internasjonalt samarbeid mellom ulike aktører. Når Langskip går inn i driftsfasen vil man trolig få erfaringer som kan gi retning for ny

teknologeutvikling. I den første delen av driftsfasen (1-3 år), vil det sannsynligvis være et betydelig behov for justeringer og endringer. Disse bør kobles tilbake til F&U-delen av innovasjonssystemet.

Teknologisenter Mongstad

Ved Teknologisenter Mongstad er det stor aktivitet. Dette gjelder både for testing i det generiske aminerlegget, og for testing ved området for fremvoksende teknologier. I tillegg til stor interesse for nye teknologier med lavere TRL og fangstteknologier tilpasset spesifikke industriprosesser, er det interessant å notere at teknologeutviklere med modne teknologier returnerer til TCM for videre testing. I spennet mellom store forventninger til CCS og mangel på konkrete investeringer, er det voksende etterspørsel etter erfaringer med CO₂-fangst. Dette skaper et marked for TCM, med sin omfattende kompetanse på feltet og tilgjengelig infrastruktur. Nye CCS-prosjekter vil øke behovet for nye testaktiviteter. Det er i dag få eller ingen testanlegg for CO₂-fangst i en størrelse og med en fleksibilitet som det TCM har.

Europeerne har de siste årene anerkjent CCS som klimatiltak, og det arbeides systematisk for å utvikle et rammeverk for dette. En rekke nye lovforslag er presentert og lovendringer er vedtatt. På nyåret 2024 vil EU-kommisjonen levere sin første karbonhåndteringsstrategi. Noen europeiske land, blant andre Danmark, har tatt kvantesprang i realiseringen av CCS – og etablert et rammeverk som støtter utviklingen systematisk. Også Nederland er langt fremme. I 2023 ble EUs andre transport og lagringsprosjekt, Porthos, vedtatt bygget. Tyskland er nå i slutfasen av arbeidet med en ny karbonhåndteringsstrategi.

Fortsatt barrierer

Her hjemme viser Miljødirektoratets analyser at CCS er det viktigste enkelttiltaket for å kutte utslipp i industrien. En rekke barrierer gjør at investeringene lar vente på seg. En av dem er tilgangen til transport- og lagerinfrastruktur. Selv om en håndfull CO₂-lagringsprosjekter er under utvikling på norsk sokkel, er det bare Northern Lights som har fattet investeringsbeslutning. Beslutningen er tatt for første utbyggingstrinn, og kapasiteten er utnyttet fullt ut. Nye investeringsbeslutninger må fattes for at nye fangstaktører skal få tilgang til lagring. Men selv med tilgang til transport og lager vil industrien trenge risikoavlastning eller støtte. I 2024 skal Gassnova fortsette å bistå ED i arbeidet med å vurdere virkemidler for CCS, og være en sentral rådgiver for departementet når ny CCS-politikk skal utformes.

7 ØVRIGE AKTIVITETER

7.1 Gassnovas representasjoner

Gassnova har ansvar for Norges deltakelse i Mission Innovation – Carbon Dioxide Removal. Norges hovedinteresser innen CDR ligger i CCS på biogene utslipp fra prosessering av biomasse. Norge «co-leder» bioCDR (BiCRS)-aktivitetene i missionet, sammen med METI i Japan. I 2023 har fokuset vært på kartlegging av biomasseressurser og BiCRS-demoprojekter, nasjonalt og globalt. I samarbeid med METI og AIST har Gassnova også organisert og gjennomført to internasjonale webinarer innenfor BiCRS. Karbonberegninger i livsløpsperspektiv og bærekraft innenfor BiCRS har stått i sentrum.

Gassnova følger opp «US-Norway collaboration on CCS/CCUS», en MOU mellom amerikanske Department of Energy og ED Norge. I 2023 var MOU-møtet i Washington og Gassnova bidro med innlegg om teknologeutvikling. Siden 2012 har CLIMIT-Demo og DOE samfinansiert flere prosjekter.

Gjennom en årrekke har Gassnova bidratt med foreleser og mentor til IEAGHG's CCS-sommerskole. Vertskapet for sommerskolen 2023 var International CCS Knowledge Centre i Regina, Canada. Der deltok 32 studenter fra 17 land. Gassnova ga sitt bidrag virtuelt. Sommerskolen støttes av CLIMIT.

I løpet av året har Gassnova samarbeidet med ENOVA, Innovasjon Norge og NFR om en utlysningstekst for PILOT-E; «Utvikling av industriell karbonfangst». PILOT-E er et finansieringstilbud til norsk næringsliv. Målet med ordningen er at helt nye produkter og tjenester innen miljøvennlig energiteknologi skal utvikles raskere. Dette skal bidra til utslippskutt i Norge og internasjonalt. Fra og med 2024 er Gassnova en del av PILOT-E. CLIMIT-Demo har allokert midler til dette.

Gassnova er representert i "Council of Engineers for the Energy Transition". Rådet har 44 medlemmer og ledes av UNIDO, FNs organisasjon for industriell utvikling og SDSN. CEET utvikler tekniske råd til FN på området global energiomstilling.

8 ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP

Virksomheten

Gassnova er et statsforetak lokalisert i Porsgrunn. Gassnova har som formål å fremme teknologiutvikling og kompetanseoppbygging for kostnadseffektive og framtidssrettede løsninger for CO₂-håndtering. Foretaket har kunnskap om CO₂-håndtering i hele innovasjonssystemet, inkludert realisering av løsninger for CO₂-fangst og -lagring i en verdikjede. Foretakets arbeid med CO₂-håndtering omfatter blant annet Langskip, Teknologisenter Mongstad (TCM) og CLIMIT-programmet.

Gassnova har ansvar for å følge opp tilskuddsavtalene som er inngått mellom staten og henholdsvis Norcem og Northern Lights om realisering av Langskip prosjektet, i tråd med fullmakt gitt av Energidepartementet. Gassnova skal koordinere arbeidet med gevinstrealisering for Langskip og gjennomføre aktiviteter som bidrar til måloppnåelse for staten. CLIMIT-programmet omfatter Norges Forskningsråds støtteordning for forskning og utvikling (FoU delen) og Gassnovas støtte til utvikling og demonstrasjon (Demo-delen). Gassnova leder sekretariatsfunksjonen som ivaretas i fellesskap med Norges Forskningsråd. TCM har i mer enn 10 år vært en viktig arena for utvikling og testing av teknologi for CO₂-fangst. TCM DA eies av den norske stat gjennom Gassnova sammen med Equinor, Shell og TotalEnergies. I inneværende avtaleperiode eier staten 73,9%, mens de industrielle partnerne hver har en eierandel på 8,7 %. Staten ved Gassnova overtok eierskapet til anlegget i 2017 da datterselskapet TCM Assets AS ble stiftet. TCM Assets AS har som formål å eie og leie ut CO₂ fangstanlegg på Mongstad og har ingen ansatte. Gassnova SF (morselskap) og TCM Assets AS (datterselskap) utgjør konsernet Gassnova.

Gassnova skal aktivt knytte sammen fagmiljøer innenfor forskning, industri og offentlige virksomheter og skal gjennom sine ulike oppgaver legge til rette for måloppnåelse for statens arbeid med CO₂-håndtering som klimatililtak

Styrets arbeid

Styret har avholdt 8 ordinære og 5 ekstraordinære styremøter i beretningsåret. Styret har hatt særskilt fokus på Gassnovas oppdrag knyttet til oppfølgingen av Langskip prosjektet, arbeidet med å legge til rette for videreføring av driften ved Teknologisenteret på Mongstad samt drøftelser med eier om selskapets fremtidige rolle.

Gassnova har i 2023 hatt en svært krevende budsjettsituasjon og styret har fulgt opp administrasjonens arbeid med gjennomføring av kostnadsuttak og effektiviseringstiltak. Sammen med en tilleggsbevilgning til selskapet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett har dette sikret budsjettmessig balanse for regnskapsåret. Styret har av hensyn til foretakets drift og oppgaver, hatt dialog med eier om behovet for økning i administrasjonstilskuddet.

Oppfølging av Langskip tilskuddsavtaler og arbeidet med gevinstrealisering

Gassnovas oppfølging av tilskuddsavtalene for Langskip, herunder gjennomføring av Brevik CCS og Northern Lights prosjektet, med god kostnads- og risikostyring har vært et viktig fokusområde for styret i 2023. Styrets leder og nestleder har deltatt i en styringsgruppe for Langskip prosjektet på statens side, sammen med representanter fra Energidepartementet. Styret har i sine drøftelser lagt

vekt på industriktørenes halvårlige oppdateringer av kostnader og fremdriftsplaner, samt viktigheten av å se ulike problemstillinger i sammenheng med tanke på konsekvenser for tidsplan og statens samlede kostnader. Styret har i denne sammenheng vært opptatt av risikobildet for Langskip prosjektet og Gassnovas vurderinger og oppfølging av industriktørenes mitigerende tiltak.

Celsio besluttet våren 2023 å føre det planlagte CO₂-fangst prosjektet på Klemetsrud avfallsanlegg over i en kostnadsreducerende fase, hvor de vil omarbeide prosjektet med tanke på å redusere kostnader og forsøke å sikre finansiering slik at prosjektet kan gjennomføres. Styret har påpekt viktigheten av å sikre tilstrekkelig kvalitet og modenhet på underlaget før det tas stilling til statlig støtte til videreføring av prosjektet.

Gassnova koordinerer arbeidet med gevinstrealisering for Langskip. Det har i 2023 vært betydelig aktivitet knyttet til kunnskapsformidling og samhandling med myndighetsorganer og øvrige deler av virkemiddelapparatet i Norge og internasjonalt. Styret har fulgt opp selskapets arbeid med å maksimere nytten av prosjektet gjennom å tilrettelegge for kunnskapsdeling, Northern Lights arbeid med forretningsutvikling og inngåelse av nye avtaler for transport og lagring av CO₂ samt utviklingen i klimapolitikken i EU. Styret registrerer at Langskip prosjektet i betydelig grad blir omtalt i offentlige dokumenter og publikasjoner i Europa, og at både sementbransjen og avfallshåndtering trekkes frem som særlig relevante sektorer for CO₂ håndtering.

[Styrets vurderinger knyttet til videreføring av aktiviteten ved TCM etter 2023](#)

Gassnova har i tråd med mandat fra Energidepartementet fremforhandlet en avtale om videreføring av aktiviteten ved TCM for perioden 2024-2025, med en betydelig reduksjon i statens eierandel. Styret har hatt en tett oppfølging av dette arbeidet og fremdriften i forhandlingene. Styret vil fremover legge vekt på tidsvindu for etablering av en finansieringsmodell for TCM for perioden etter 2025, i lys av erfaringen med industrielle beslutningsprosesser. Grunnlaget for økt brukerbetaling ved testsenteret kan i økende grad være til stede, gitt utviklingen av CCS i Europa og globalt.

[Videreutvikling av foretaket](#)

Realisering og idriftsettelse av Langskip prosjektet sammen med økt utbredelse og behov for CO₂-håndtering i Europa vil påvirke Gassnovas virksomhet fremover, både med hensyn til oppgaver, rammebetingelser og kompetanseprofil. Samtidig peker en rekke utredninger og rapporter på behovet for at CO₂-håndtering tas i bruk i Norge både for å nå nasjonale klimamål og legge til rette for videre næringsutvikling. Styret anser at Gassnova med sin erfaring og kompetanse bygget opp over mer enn 15 år vil være en viktig bidragsyter i den videre utviklingen av CO₂-håndtering, i komplementært samarbeid med de tematisk mer generiske aktørene i virkemiddelapparatet. Styret har i 2023 videreført diskusjonene om fremtidig utvikling av selskapet i samspill med departementet og vil fortsette dette arbeidet også neste år.

[Helse, miljø, sikkerhet og kvalitet](#)

Det er ikke registrert skader eller ulykker i direkte tilknytning til Gassnovas aktiviteter i 2023, og ingen alvorlige HMS hendelser eller vesentlige brudd på utslippstillatelsen ved TCM. Helse, miljø og sikkerhet er en integrert del av arbeidsprosessene i Gassnovas kvalitetsledelsessystem.

Det jobbes aktivt med å redusere sykefravær, blant annet gjennom utarbeidelse av oppfølgingsplaner for sykemeldte og tilrettelegging av oppgaver og arbeidsforhold. Totalt sykefravær i foretaket i 2023 var på 257 dager, som utgjør 3,5 %, mot 6,7 % i 2022. Korttidsfravær mellom 1-16 dager ligger på 1,4 %.

Fokuset på arbeidet med IKT-sikkerhet har blitt videreført i 2023, med flere phishing kampanjer for å avdekke svakheter og risiko knyttet til systemer og atferd som utgangspunkt for videre forbedringstiltak. Dette er aktiviteter som vil bli gjennomført jevnlig.

Arbeidsmiljø og organisasjonsutvikling

Gassnova er en kunnskapsbedrift, og medarbeiderne er selskapets viktigste ressurs. Styret er opptatt av at det tilrettelegges for at den enkeltes kompetanse utnyttes og utvikles gjennom et godt fysisk og psykisk arbeidsmiljø, i samspill med selskapets systemer og prosesser. Arbeidsmiljøet følges opp i samarbeid med arbeidsmiljøutvalg (AMU), verneombud og de tillitsvalgte. Det gjennomføres også årlige medarbeider- og arbeidsmiljøundersøkelser. Styret er i denne sammenheng opptatt av at det iverksettes forbedringstiltak på områder uten eller med negativ utvikling, samtidig som områder med positive resultater og fremgang vedlikeholdes.

Utviklingen på klimaområdet og det grønne skiftet stiller store krav til selskapets samlede kompetanse og organisering. Foretaket iverksatte sommeren 2022 et systematisk og langsiktig arbeid med videreutvikling av organisasjonen. Morten Henriksen tiltrådte som administrerende direktør 1. mai 2023. Styret har hatt en jevnlig oppfølging av organisasjonsutviklingsarbeidet gjennom året. Dette arbeidet skal øke foretakets evne til å gjennomføre nødvendige tilpasninger og endringer raskt, samt legge til rette for synergier mellom Gassnovas ulike oppdrag og effektiv utnyttelse av selskapets ressurser. Prosessen ledet frem til en endring av selskapets organisering 1. oktober 2023, og etablering av en ny avdelingsstruktur med et tydeligere skille mellom selskapets operative oppgaver og arbeidet med videre utvikling og strategi.

Arbeidet med organisasjonsutvikling omfatter også metoder og rammeverk for balansert mål- og risikostyring, og det er i 2023 etablert en modell og et helhetlig system for strategisk, overordnet og operativ risikostyring. Styret legger i sitt arbeid vekt på oppfølgingen av foretakets risikobilde, og at det identifiseres og iverksettes mitigerende tiltak der risiko vurderes som høy. Risikostyringen skal sammen med vedtatte måleindikatorer være en integrert del av virksomhetsstyringen og bidra til måloppnåelse innenfor de budsjettammer som er stilt til disposisjon for foretaket.

Likestilling og mangfold

Gassnova legger vekt på likestilling og likebehandling av alle medarbeidere. Gassnovas fokus vedrørende likebehandling omfatter blant annet områder som ansettelser, utnevnelser og anskaffelser. Gassnovas nye lokaler i Powerhouse har god fysisk tilgjengelighet, og muliggjør individuell tilrettelegging av arbeidsplassen for ansatte ved behov.

Styret anser fordelingen av menn og kvinner i Gassnova som tilfredsstillende. Ved utgangen av 2023 var det 13 kvinner av totalt 31 ansatte i foretaket, som utgjør en kvinneandel på 42 %. Kvinneandelen i styret i 2023 var 29 % inkludert observatør (33 % eksklusiv observatør), sammenlignet med 43 % året før.

Gassnovas arbeid med samfunnsansvar, bærekraft og påvirkning på ytre miljø

Bærekraft i Gassnova skal sikre ivaretagelse av samfunnsoppdrag, og bidra til å løse globale utfordringer i tråd med FNs bærekraftsmål. Gassnova skal ivareta miljømessige, sosiale og økonomiske aspekter i foretakets aktiviteter i tråd med statens og omgivelsenes forventninger. Gassnova skal rapportere om egne bærekraftsprestasjoner, og ha åpen dialog internt og eksternt om hvordan foretaket kan forbedres på feltet. I løpet av 2023 har Gassnova gjort en revidert vurdering vedrørende temaene «Ansvarlig virksomhet» og «Skatt og forebygging av økonomisk kriminalitet», «Klima» og «Naturmangfold og økosystemer». Foretaket har fokus på tiltak rettet mot anti- korrupsjon og habilitetsspørsmål, gjennom åpenhet og holdningsskapende arbeid. Gassnovas krav og forventninger er tydeliggjort blant annet gjennom retningslinjer og prinsipper for etikk, habilitet og varsling – og er åpent tilgjengelig via foretakets nettsider.

Staten har forventning til at selskapene setter mål og iverksetter tiltak for reduksjon i klimagassutslipp, på kort og lang sikt. Gassnova hensyntar dette ved å gjennomføre tiltak som motvirker påvirkning av naturmangfold og økosystemer. Foretakets kontor ligger i Powerhouse Telemark, som er det første BREEAM-Nor-sertifiserte bygget i fylket. Gassnova hadde ingen egne, direkte utslipp som førte til forurensning av ytre miljø i 2023. Foretaket har etablert retningslinjer for tjenestereiser med fokus på redusert CO₂-fotavtrykk. Nye føringer har gitt betydelig reduksjon i foretakets reisevirksomhet, og digitale møteløsninger prioriteres over fysiske møteplasser – der dette er mulig.

Lønnspolitikk og lønn til ledende ansatte

Gassnova følger de til enhver tid gjeldende føringer for statlig eide selskaper. Gassnovas retningslinjer for lederlønn baserer seg på statens forventninger som uttrykt i eierskapsmeldingen (St.meld 6 (2022-2023)) «Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap - Statens direkte eierskap i selskaper», samt retningslinjer av 12. desember 2022 fastlagt av Nærings- og fiskeridepartementet; «Statens retningslinjer for lederlønn i selskaper med direkte statlig eierandel».

CCS er et avansert høyteknologirområde og for å lykkes med sitt samfunnsoppdrag vil det hele tiden være avgjørende at Gassnova kan tiltrekke seg og beholder personell med høy teknologisk og annen kompetanse relatert til industrielle verdikjeder. Ledernes lønn består av grunnlønn og pensjonsordning gjennom SPK. Grunnlønnen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende sammenliknet med tilsvarende selskaper. Styret skal bidra til moderasjon i godtgjørelsen til ledende ansatte, og forskjeller i godtgjørelsen til ledende ansatte og øvrige ansatte hensyntas i moderasjonsvurderingen.

Forsikring for styrets medlemmer og daglig leder

Gassnova har tegnet styreansvarsforsikring for medlemmer av styret. Dekningen per skadetilfelle er begrenset oppad til 10 millioner kroner. Det er ikke tegnet tilsvarende forsikring for daglig leder.

Årsresultat

Gassnova SF (morselskap) ble etablert med en innskuddskapital på 10 MNOK. Gassnovas SFs drift finansieres over statsbudsjettet. Foretaket har ikke erverv som formål. Gassnova SF fakturerer Energidepartementet for tjenester foretaket utfører for departementet, i tråd med avtalt budsjett. I tillegg har foretaket inntekter relatert til salg av tjenester til TCM DA. Foretakets kostnader består

hovedsakelig av lønn, innleie av personell og kjøp av eksterne tjenester, reisekostnader, husleie og øvrig kontorhold.

Foretaket skal over tid gå resultatmessig i balanse. Det er derfor ikke fastsatt utbyttepolitikk for Gassnova SF ut over at årsoverskudd fra foretaket kan utbetales til staten som utbytte i samsvar med statsforetakslovens regler. Foretaksmøtet godkjenner anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd.

TCM Assets AS (Datterselskap) har en innskuddskapital på 2 MNOK. Selskapet eier og leier ut anlegg for testing av CO₂-fangst.

Selskapets resultater tidlig i året tilsa et underskudd for 2023 samlet sett, men etter kostnadsreduksjoner initiert av selskapets styre er driftsmessig balanse oppnådd. Underliggende drift i selskapet viser et kontantoverskudd på 0,4 MNOK etter betydelige sparetiltak gjennom året.

Året 2023 ga likevel et regnskapsmessig overskudd på 9,5 MNOK for konsernet samlet. For Gassnova SF ga året 2023 et overskudd på 10,6 MNOK mot et underskudd på 5,1 MNOK i 2022. Inkludert i årets resultat er en regnskapsmessig aktuariell gevinst på 10,2 MNOK. Videre ble det foretatt en estimatendring av konsernets anleggsmidler, som medførte en reduksjon av årets avskrivninger og bedring av resultat i forhold til fjoråret. Innbetalinger til pensjonsordningen i 2023 har vært vesentlig høyere enn i 2022. Fordi actuarielt tap på 10,6 MNOK blir bokført direkte mot egenkapitalen, fremkommer ikke den økte pensjonskostnaden eksplisitt i resultatregnskapet.

Konsernets bankbeholdning er ved utgangen av året 120,7 MNOK, en nedgang fra året før på 0,9 MNOK. Den likviditetsmessige stillingen anses som god.

Konsernets bankinnskudd, kundefordringer og kortsiktige gjeld er direkte knyttet til virksomhetens daglige drift. Risikoen knyttet til at debitorer ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser anses å være lav. Det benyttes ikke finansielle derivater og virksomheten er i begrenset grad eksponert for valutarisiko. Selskapet har etablert velfungerende rutiner for å håndtere finansiell risiko.

Regnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

Oslo 29. februar 2024

Morten Ruud
Styrets leder

Trond Moengen
Styremedlem

Morten Henriksen
Administrerende direktør

Marianne Holmen
Nestleder

Kristin Skofteland
Styremedlem

Kjell Olav Kristiansen
Styremedlem

Per Einar Solli
Ansattvalgt styremedlem

Document history

COMPLETED BY ALL:

01.03.2024 10:23

SENT BY OWNER:

Cecilie Tveit - 29.02.2024 13:12

DOCUMENT ID:

Sy9sNgRh6

ENVELOPE ID:

HkKiNgC3p-Sy9sNgRh6

DOCUMENT NAME:

Gassnova SF 2023 Styrets Beretning.pdf

5 pages

ALL ATTACHMENTS APPROVED:

Gassnova SF 2023 Styrets Beretning.pdf-pAdES-rkDWSxC2a.pdf

Gassnova SF 2023 Styrets Beretning.pdf-pAdES-rJTgBe03a.pdf

Gassnova SF 2023 Styrets Beretning.pdf-pAdES-HJMSaVe0hp.pdf

Gassnova SF 2023 Styrets Beretning.pdf-pAdES-rkMxBgR36.pdf

Gassnova SF 2023 Styrets Beretning.pdf-pAdES-HygvJrxA36.pdf

Gassnova SF 2023 Styrets Beretning.pdf-pAdES-H160Ng036.pdf

Gassnova SF 2023 Styrets Beretning.pdf-pAdES-Syk04eAha.pdf

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Morten Henriksen mh@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 13:17 29.02.2024 13:16	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 68/07/17) IP: 109.247.86.246
Per Einar Solli pes@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 13:46 29.02.2024 13:46	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 72/04/20) IP: 109.247.86.246
MortenRuud mr@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 14:01 29.02.2024 13:55	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 52/12/27) IP: 84.208.96.106
Kristin Skofteland k.skofteland@gmail.com	Signed Authenticated	29.02.2024 15:35 29.02.2024 15:33	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 71/07/05) IP: 89.8.130.99
Trond Moengen trond.moengen@energidata.no	Signed Authenticated	29.02.2024 18:23 29.02.2024 18:23	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 66/04/12) IP: 51.175.225.7
Kjell-Olav Kristiansen kjell@joule-economics.com	Signed Authenticated	29.02.2024 18:44 29.02.2024 18:41	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 52/10/15) IP: 181.215.25.85
Marianne Holmen marianne.holmen@statkraft.com	Signed Authenticated	01.03.2024 10:23 01.03.2024 10:21	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 72/03/31) IP: 193.212.95.249

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using [Adobe Reader](#).

[SJx26FGyRp-HJpaFGyCp](#)

GDPR
compliant

eIDAS
standard

PADES
sealed

GASSNOVA SF - KONSERN

Morselskap			Konsern		
2023	2022		RESULTAT 01.01. - 31.12.	2023	2022
83 666 399	71 919 381	Note	Inntekt	100 827 233	88 674 666
<u>4 219 745</u>	<u>5 440 348</u>	1,2	Annen driftsinntekt	<u>12 830 745</u>	<u>17 926 908</u>
87 886 144	77 359 728	1,2	Sum driftsinntekt	113 657 978	106 601 573
64 895 773	65 760 346	3,4	Lønnskostnad	64 895 773	65 760 346
642 415	914 798	5	Avskrivning driftsmidler	15 090 833	32 487 038
0	0	5	Nedskrivning driftsmidler	0	6 644 126
<u>16 312 419</u>	<u>18 319 618</u>	6,7	Annen driftskostnad	<u>29 690 391</u>	<u>35 215 340</u>
81 850 607	84 994 761		Sum driftskostnad	109 676 997	140 106 850
6 035 537	-7 635 033		DRIFTSRESULTAT	3 980 981	-33 505 276
4 584 479	2 579 460	8	Finansinntekter	5 185 796	2 860 686
<u>17 557</u>	<u>14</u>	8	Finanskostnader	<u>17 557</u>	<u>14</u>
4 566 922	2 579 446		Netto finans	5 168 239	2 860 672
10 602 460	-5 055 587		RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD	9 149 220	-30 644 605
<u>0</u>	<u>0</u>	9	Skattekostnad	<u>319 713</u>	<u>5 629 584</u>
<u>10 602 460</u>	<u>-5 055 587</u>	10	ÅRSRESULTAT	<u>9 468 933</u>	<u>-25 015 021</u>
<u>10 602 460</u>	<u>-5 055 587</u>	10	OVERFØRING	<u>9 468 933</u>	<u>-25 015 021</u>
<u>10 602 460</u>	<u>-5 055 587</u>		Til annen egenkapital	<u>9 468 933</u>	<u>-25 015 021</u>
			Sum overføring	<u>9 468 933</u>	<u>-25 015 021</u>

GASSNOVA SF - KONSERN

Morselskap

2023	2022		BALANSE 31.12.
		Note	
0	0	5	Bygninger
0	0	5	Anlegg
<u>674 962</u>	<u>1 317 378</u>	5	Driftsløsøre, inventar og kontormaskiner
674 962	1 317 378		Sum varige driftsmidler
<u>1</u>	<u>1</u>	11	Aksjer i datterselskap
1	1		Sum finansielle eiendeler
<u>674 963</u>	<u>1 317 379</u>		SUM ANLEGGSMIDLER
1 023 001	1 356 443	2,7	Kundefordringer
<u>387 349</u>	<u>170 721</u>	7,12	Andre fordringer
1 410 349	1 527 164		Sum fordringer
<u>109 674 512</u>	<u>109 349 197</u>	13	Bankinnskudd
109 674 512	109 349 197		Sum bankinnskudd, kontanter o.l.
<u>111 084 861</u>	<u>110 876 360</u>		SUM OMLØPSMIDLER
<u>111 759 825</u>	<u>112 193 739</u>		SUM EIENDELER

Konsern

2023	2022
1 188 206	1 782 309
27 708 630	41 562 945
<u>674 962</u>	<u>1 317 378</u>
29 571 798	44 662 631
<u>0</u>	<u>0</u>
0	0
<u>29 571 798</u>	<u>44 662 631</u>
2 944 876	3 144 092
<u>387 349</u>	<u>170 721</u>
3 332 224	3 314 812
<u>120 704 848</u>	<u>121 626 440</u>
120 704 848	121 626 440
<u>124 037 072</u>	<u>124 941 253</u>
<u>153 608 870</u>	<u>169 603 884</u>

GASSNOVA SF - KONSERN

Morselskap				Konsern	
2023	2022		BALANSE 31.12.	2023	2022
<u>10 000 000</u>	10 000 000	Note	Innskuddskapital	<u>10 000 000</u>	<u>10 000 000</u>
10 000 000	10 000 000	10	Sum innskutt egenkapital	10 000 000	10 000 000
<u>16 367 732</u>	<u>16 356 043</u>	10,11	Annen egenkapital	<u>46 383 135</u>	<u>47 504 973</u>
16 367 732	16 356 043	10,11	Sum opptjent egenkapital	46 383 135	47 504 973
<u>26 367 732</u>	<u>26 356 043</u>	10,11	SUM EGENKAPITAL	<u>56 383 135</u>	<u>57 504 973</u>
68 635 449	68 227 971	4	Pensjonsforpliktelser	68 635 449	68 227 971
<u>0</u>	<u>0</u>	9	Utsatt skatt	<u>7 063 445</u>	<u>7 383 158</u>
68 635 449	68 227 971		Sum avsetninger og forpliktelser	75 698 894	75 611 129
<u>68 635 449</u>	<u>68 227 971</u>		Sum langsiktig gjeld	<u>75 698 894</u>	<u>75 611 129</u>
1 381 531	1 900 720	2,7	Leverandørgjeld	2 932 173	3 334 261
0	0	9	Betalbar skatt	0	0
5 001 001	6 890 588	13	Skyldige offentlige avgifter	8 220 557	10 084 518
<u>10 374 111</u>	<u>8 818 416</u>	7,14	Annen kortsiktig gjeld	<u>10 374 111</u>	<u>23 069 003</u>
16 756 643	17 609 724		Sum kortsiktig gjeld	21 526 841	36 487 782
<u>85 392 092</u>	<u>85 837 695</u>		SUM GJELD	<u>97 225 735</u>	<u>112 098 911</u>
<u>111 759 825</u>	<u>112 193 739</u>		SUM EGENKAPITAL OG GJELD	<u>153 608 870</u>	<u>169 603 884</u>

I styret for GASSNOVA SF
Porsgrunn, den 31.12.2023/29.02.2024

Morten Ruud
Styrets leder

Marianne Holmen
Nestleder

Kjell Olav Kristiansen
Styremedlem

Trond Moengen
Styremedlem

Kristin Skofteland
Styremedlem

Per Einar Solli
Ansattvalgt styremedlem

Morten Henriksen
Administrerende direktør

GASSNOVA SF - KONSERN

Morselskap

Konsern

2023	2022	KONTANTSTRØMSANALYSE	2023	2022
		Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
10 602 460	-5 055 587	Årsresultat før skattekostnad	9 149 220	-30 644 605
642 415	914 798	Ordinære avskrivninger og nedskrivninger	15 090 833	39 131 164
333 442	-1 120 984	Reduksjon(+)/økning(-) kundefordringer	199 216	-1 181 995
-519 189	-471 214	Økning(+)/reduksjon(-) leverandørgjeld	-402 088	-424 906
-10 183 293	-499 725	Forskjell kostnadsført pensjon og inn-/utbetaling i pensjonsordning	-10 183 293	-499 725
<u>-550 520</u>	<u>-4 036 489</u>	Endring andre tidsavgrensingsposter	<u>-14 775 481</u>	<u>-3 673 554</u>
325 315	-10 269 201	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-921 593	2 706 379
		Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
0	0	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	0	0
<u>0</u>	<u>0</u>	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	<u>0</u>	<u>0</u>
0	0	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	0	0
		Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
0	0	Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld	0	0
<u>0</u>	<u>0</u>	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	<u>0</u>	<u>-14 192 527</u>
0	0	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter.	0	-14 192 527
325 315	-10 269 201	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-921 593	-11 486 147
<u>109 349 197</u>	<u>119 618 398</u>	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter pr. 01.01	<u>121 626 440</u>	<u>133 112 588</u>
109 674 512	109 349 197	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter pr. 31.12	120 704 848	121 626 440
-	-		-	-

Noter til regnskapet per 31.12.2023

Regnskapsprinsipper

Gassnova SF ble stiftet av Den norske stat ved Energidepartementet, 3. juli 2007. Foretakets formål er å forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering (teknologiutvikling, fangst, transport, injeksjon, lagring av CO₂) og å gjennomføre de prosjekter som foretaksmøtet bestemmer. Det er en målsetting at foretakets arbeid skal resultere i kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering.

Gassnova SF skal gi råd til Energidepartementet i forhold til spørsmål vedrørende CO₂-håndtering. Gassnova SF skal legge til rette for at statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjekter kan nyttiggjøres best mulig av staten eller statlig eide enheter. Gassnova SF skal bidra til gjennomføring av «CLIMIT-programmet».

TCM Assets AS er et heleiet datterselskap av Gassnova SF. Konsernregnskapet omfatter Gassnova SF og det 100 % eide datterselskapet TCM Assets AS.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Foretaket er eiet 100 % av staten ved Energidepartementet. Gassnova har ikke erverv til formål og er således ikke skattepliktig.

Konsolideringsprinsipper

Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner i alle selskaper som inngår i konsernregnskapet. Alle vesentlige transaksjoner og mellomværende mellom selskaper i konsernet er eliminert.

Aksjer i datterselskaper er eliminert i konsernregnskapet etter oppkjøpsmetoden. Dette innebærer at det oppkjøpte selskapets eiendeler og gjeld vurderes til virkelig verdi på kjøpstidspunktet, og eventuell merpris ut over dette klassifiseres som goodwill.

Klassifiserings- og vurderingsprinsipper

Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler/Langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Kostnader knyttet til fjerning og opprydding er estimert og balanseført i henhold til NRS.

Inntekter

Gassnova SF mottar bevilgninger fra staten for tjenester ytet for Energidepartementet i samsvar med foretakets formål. Tilskudd bevilges årlig av Stortinget og er presentert som inntekter i regnskapet. Opptjening skjer ved gjennomføring av aktiviteter. Kostnadene knyttet til disse aktivitetene regnskapsføres under andre driftskostnader.

Annen driftsinntekt regnskapsføres når den er opptjent, altså når krav på vederlag oppstår. Dette skjer når tjenesten ytes, i takt med at arbeidet utføres. Inntektene regnskapsføres med verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet.

Gassnova SF utbetaler tilskudd til aktørene i Langskip iht. deres inngåtte tilskuddsavtaler med ED. Innbetalingene fra ED og utbetalingene til aktørene nettoføres som kostnader i Gassnovas regnskap.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er bokført til historisk anskaffelseskost. Driftsmidlene avskrives årlig etter en lineær avskrivningssats hvor den økonomiske levetiden er lagt til grunn. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Ved endring i avskrivningsplan fordeles virkningen over gjenværende avskrivningstid ("knekkpunktmetoden").

Fordringer

Fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning for forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelsen.

Skatt

Skattekostnaden sammenstilles med regnskapsmessig resultat før skatt. Skatt knyttet til egenkapitaltransaksjoner er ført mot egenkapitalen.

Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets direkte skattepliktige inntekt) og endring i netto utsatt skatt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er presentert netto i balansen.

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner på transaksjonstidspunktet. Balanseposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner på balansedagen. Valutagevinst/tap er regnskapsført som finansinntekt/kostnad.

Pensjoner

Foretakets ansatte er medlemmer av pensjonsordninger som gir rett til fremtidige pensjonsytelser (ytelsesplaner).

En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Ved regnskapsføring av pensjon som er ytelsesplan, kostnadsføres forpliktelsen over opptjeningsperioden i henhold til planens opptjeningsformel. Allokeringmetode tilsvarende planens opptjeningsformel med mindre det vesentlige av opptjeningen skjer mot slutten av opptjeningsperioden. Lineær opptjening legges da til grunn. For pensjonsordninger etter lov om foretakspensjon anvendes således lineær opptjening.

Aktuarielle tap og gevinster (estimataavvik) som skyldes endringer i aktuarmessige forutsetninger eller grunnlagsdata føres direkte mot egenkapitalen. Alle pensjonskostnader føres etter IAS 19.

Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av pensjonsforpliktelsene og verdien av pensjonsmidler som er avsatt for betaling av ytelsene. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi.

Måling av pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene gjennomføres på balansedagen. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene, og er beregnet av netto faktisk underfinansiering.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er satt opp etter den indirekte modellen.

Note 1 - Driftsinntekter

Konsernets inntekter gjelder leieinntekt for anlegget ved TCM, bevilgning fra Energidepartementet, samt inntekter fra salg av tjenester til Technology Center Mongstad DA (TCM DA). Inntektene fordeler seg som følger:

Morselskap		Inntekter	Konsern	
2023	2022		2023	2022
0	0	Leieinntekter	17 160 834	16 755 285
83 666 399	71 919 381	Administrasjonstilskudd	83 666 399	71 919 381
83 666 399	71 919 381	Sum inntekter	100 827 233	88 674 666

Morselskap		Annen driftsinntekt	Konsern	
2023	2022		2023	2022
4 208 647	5 419 159	Salg av tjenester til TCM DA	4 208 647	5 419 159
0	0	Tilskudd fra ED til TCM Assets AS	8 611 000	12 486 560
11 098	21 189	Annet salg	11 098	21 189
4 219 745	5 440 348	Sum annen driftsinntekt	12 830 745	17 926 908

Alle inntekter er opptjent i Norge.

Note 2 - Transaksjoner og mellomværende med nærstående parter**Resultatmessige transaksjoner**

Morselskap		Motpart	Resultatlinje	Konsern		
2023	2022			2023	2022	
83 666 399	71 919 381	Tildelinger	ED	Inntekter	92 277 399	84 405 941
0	0	Leieinntekter	TCM DA	Inntekter	17 160 834	16 755 285
4 208 647	5 419 159	Salg av tjenester	TCM DA	Annen driftsinnt.	4 208 647	5 419 159
87 875 046	77 338 540	Sum			113 646 880	106 580 385

Motparter

Energidepartementet (ED) er eier av Gassnova SF.

Technology Centre Mongstad DA (TCM DA) eies av Den norske stat ved Energidepartementet, Equinor ASA, A/S Norske Shell og Total E&P Norge AS. Statens andel forvaltes av Gassnova SF.

Transaksjoner

Tildelinger, herunder administrasjonstilskudd, faktureres i tråd med årlig bevilgning gitt i oppdragsbrev fra Energidepartementet.

Salg av tjenester til TCM DA faktureres i henhold til Participant's Agreement. I de tilfeller Gassnova SF har pådratt kostnader på vegne av TCM DA er dette viderefakturert uten påslag. Leieinntekter faktureres fra TCM Assets AS til TCM DA, i henhold til inngåtte avtaler.

Mellomværende

Morselskap		Balansepost	Motpart	Konsern	
2023	2022			2023	2022
1 023 001	1 439 776	Kundefordringer	TCM DA	2 944 876	3 227 425
0	0	Lev.gjeld / Annen KG	TCM DA	0	14 192 527

Note 3 - Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

Morselskap			Konsern	
2023	2022	Lønnskostnader	2023	2022
45 582 181	46 754 293	Lønn	45 582 181	46 754 293
10 130 789	7 888 738	Arbeidsgiveravgift	10 130 789	7 888 738
8 638 422	9 973 717	Pensjonskostnader	8 638 422	9 973 717
544 380	1 143 598	Andre ytelser/personalkostnader	544 380	1 143 598
64 895 773	65 760 346	Sum lønnskostnader	64 895 773	65 760 346
33,1	36,7	Antall årsverk	33,1	36,7

Godtgjørelse til administrerende direktør per 31.12.2023 ¹⁾

	Adm.dir
Lønn	1 444 432
Pensjonskostnader	184 055
Annen godtgjørelse ²⁾	99 332

¹⁾ Ny administrerende direktør i Gassnova fra 01.05.2023.

²⁾ Annen godtgjørelse gjelder pendlerbolig, pendlerreiser og andre innberetningspliktige og skattepliktige naturalytelser.

Den gjensidige oppsigelsestiden er seks måneder.

Dersom styret bestemmer at administrerende direktør skal fratre, foreligger det rett på 6 måneders etterlønn - i tillegg til lønn og øvrig avtalte ytelser i oppsigelsesperioden. Etterlønn reduseres forholdsmessig ved eventuell ny stilling.

Godtgjørelse til ledende personer og styret; Stilling		Lønn / Honorar	Andre godtgjørelser	Pensjonsopptjening
Ingeig Slettebø	Leder Virksomhetsstyring	1 884 132	6 597	494 035
Tove Dahl Mustad	Leder Strategi og forretningsutvikling	1 798 093	6 597	382 276
Kari Lise Rørvik	Leder Teknologi og innovasjon ¹⁾	1 302 072	6 597	296 357
Harald Anvik	Leder Langskip ²⁾	1 711 626	6 597	271 435
Morten Ruud	Styrets leder	454 500	-	-
Marianne Holmen	Styrets nestleder	272 500	-	-
Kjell Olav Kristiansen	Styremedlem	232 000	-	-
Trond Moengen	Styremedlem	232 000	-	-
Kristin Skofteland	Styremedlem ³⁾	232 000	-	-
Ståle Aakenes	Styremedlem, ansattvalgt ⁴⁾	113 500	-	-
Per Einar Solli	Styremedlem, ansattvalgt ⁵⁾	59 250	-	-

¹⁾ Ny leder avdeling Teknologi og innovasjon fra 01.10.2023.

²⁾ Ny leder avdeling Langskip fra 01.10.2023.

³⁾ Nytt styremedlem fra 01.01.2023.

⁴⁾ Ansattvalgt styremedlem til 01.06.2023.

⁵⁾ Nytt ansattvalgt styremedlem fra 01.10.2023.

Samlet godtgjørelse til ledende ansatte inneholder utgifter til lønn og annen godtgjørelse.

Note 4 - Pensjonsforpliktelse

Foretakets ansatte er medlemmer av pensjonsordninger som gir rett til fremtidige pensjonsytelser (ytelsesplaner). Ytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønn ved oppnådd pensjonsalder. Foretaket er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon og ordningen oppfyller krav etter denne lov. Opptjente pensjonsrettigheter er sikret gjennom pensjonsordninger i Statens Pensjonskasse.

	2023	2022
Antall personer i ordningen	54	52
Aktive	31	35
Pensjonister	14	10
Oppsatte	9	7
Årets pensjonskostnad	2023	2022
Nåverdi av pensjoner opptjent i perioden	8 439 719	8 831 351
Effekt av årets planendring	0	0
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	4 391 692	2 683 933
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-2 880 924	-1 573 067
Administrasjonskostnad	118 668	121 042
Årets netto pensjonskostnad	10 069 155	10 063 259
Arbeidsgiveravgift	1 419 751	1 418 920
Årets netto pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	11 488 906	11 482 178
Endring i pensjonsforpliktelse	2023	2022
Balansført pensjonsforpliktelse (over-) underfinansiering ved periodens begynnelse	68 227 971	72 632 308
Resultatført pensjonskostnad i perioden	11 488 906	11 482 178
Aktuarmessig tap (gevinst) ført mot egenkapital	10 590 771	-3 904 613
Innbetalinger og utbetalt driftspensjon, inkl. AGA	-21 672 199	-11 981 903
Balansført pensjonsforpliktelse (over-) underfinansiering ved periodens slutt	68 635 448	68 227 971
Finansiell status	2023	2022
Pensjonsforpliktelse	166 513 783	147 949 416
Pensjonsmidler	106 360 016	88 152 772
Periodisert arbeidsgiveravgift	8 481 681	8 431 327
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	0	0
Netto pensjonsforpliktelse	68 635 448	68 227 971
Økonomiske forutsetninger	2023	2022
Diskonteringsrente	3,10 %	3,00 %
Forventet avkastning pensjonsmidler	3,10 %	3,00 %
Årlig forventet lønnsvekst	3,50 %	3,50 %
Årlig forventet regulering pensjon	2,80 %	2,60 %
Årlig forventet G-regulering	3,25 %	3,25 %
Forventet frivillig avgang før/etter 50 år	0	0
Uttakstilbøyelighet førtid (AFP)	0	0

Pensjonsmidlene består av investeringer i foretaksobligasjoner (OMF).

Premiemodellen for Gassnovas pensjonsordning i SPK vil bli endret fra 1.1.2024. Selskapet vil ikke lenger ha reguleringsansvar for oppsatte rettigheter og pensjonister. Balansføring av pensjonsforpliktelsen vil falle bort. Den løpende premien vil bli kostnadsført.

Note 5 - Anleggsmidler**Morselskap**

	Inventar og utstyr	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01	3 703 864	3 703 864
Tilgang i året	0	0
Avgang i året	0	0
Anskaffelseskost pr. 31.12	3 703 864	3 703 864
Akkumulerte av-og nedskr. 01.01.2023	-2 386 487	-2 386 487
Akkumulerte avskr. 31.12.2023	-3 028 902	-3 028 902
Balansført verdi pr. 31.12	674 962	674 962
Avskrivninger i året	642 415	642 415
Avskrivningstid	3-5 år	3-5 år
Ikke balansførte leieavtaler	2023	2022
Årlig leiekostnad, ikke balansført *	3 755 795	3 374 359
Leieperiode	1 år	1 år

* Årlig leiekostnad KPI-reguleres. Leieperioden er avtalt til 15 år fra innflytting høsten 2020.

Konsern

	Bygninger	Anlegg	Inventar og utstyr	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01	7 690 296	189 775 531	3 703 864	201 169 691
Tilgang i året	0	0	0	0
Avgang i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost pr. 31.12	7 690 296	189 775 531	3 703 864	201 169 691
Akkumulerte av-og nedskr. 01.01.2023	-5 907 987	-141 568 459	-2 386 487	-149 862 934
Akkumulerte avskr. 31.12.2023	-6 502 090	-155 422 774	-3 028 902	-164 953 767
Akkumulerte nedskr. 31.12.2023	0	-6 644 126	0	-6 644 126
Balansført verdi pr. 31.12	1 188 206	27 708 631	674 962	29 571 798
Avskrivninger i året	594 103	13 854 315	642 415	15 090 833
Avskrivningstid	8,5 år	5-8,5 år	3-5 år	

Mer om varige driftsmidler/anleggsmidler

I 2023 ble det inngått avtale om en ny driftsperiode. Levetiden på selskapets anleggsmidler er revurdert og avskrivningsprofilen er justert i henhold til dette.

Ikke balansførte leieavtaler	2023	2022
Årlig leiekost., eks. felleskost., ikke balansført*	8 368 295	7 664 716
Leieperiode	1 år	1 år

* Årlig leiekostnad ovenfor inkluderer faktisk bokført tomteleie for TCM Assets AS (kr 4 612 500), samt leie av kontorlokaler (kr 3 755 795).

Note 6 - Revisjon

Godtgjørelse (ekskl. mva) til BDO fordeler seg slik:

Morselskap			Konsern	
2023	2022		2023	2022
214 339	199 909	Lovpålagt revisjon	252 712	255 600
32 210	19 219	Revisjonsrelaterte tjenester	32 210	21 588
246 549	219 128	Sum godtgjørelse revisor	284 922	277 188

Note 7 - Nettopresenterte poster

Morselskap		Regnskapslinje / beskrivelse	Konsern	
2023	2022		2023	2022
586 684 008	444 305 086	Andre kortsiktige fordringer / Knyttet til Langskipaktørene	586 684 008	444 305 086
-586 684 008	-444 305 086	Annen kortsiktig gjeld / Knyttet til Langskipaktørene	-586 684 008	-444 305 086
0	0	Refusjonsrett / Motpost fjerningsforpliktelse	102 000 000	134 000 000
0	0	Fjerningsforpliktelse / Knyttet til anlegg	-102 000 000	-134 000 000
0	28 500 000	Kundefordringer	0	28 500 000
0	-28 500 000	Forskudd fra kunder/leverandørgjeld	0	-28 500 000
0	-15 000 000	Andre driftskostn. / Tilskudd fra ED	0	-15 000 000
0	15 000 000	Andre driftskostn. / Kostn. til Fangst, Transport og Lagerakt.	0	15 000 000
-2 369 096 386	-3 129 203 497	Andre driftskostn. / Tilskudd fra ED knyttet til Langskip	-2 369 096 386	-3 129 203 497
2 369 096 386	3 129 203 497	Andre driftskostn. / Utbetalt til Langskip-aktørene	2 369 096 386	3 129 203 497
0	0	Sum nettopresenterte poster	0	0

Fjerningsforpliktelse og refusjonsrett

TCM Assets AS overtok administrasjonsbygg og anlegg for testing av CO₂-fangst fra CO2 Technology Centre Mongstad DA 18. august 2017.

I henhold til inngått avtale mellom TCM Assets AS og Equinor ASA, er TCM Assets AS forpliktet til å fjerne anlegg og utstyr, samt utføre miljømessig oppryddingsarbeid ved opphør av driften ved teknologiseret, forutsatt at anleggene eller utstyret ikke ønskes overtatt av andre. Selskapet betalte ikke noe kontantvederlag for anleggene; vederlaget utgjør dermed summen av de forpliktelser som TCM Assets AS har pådratt seg ved overtakelsen, bokført som fjerningsforpliktelse i 2017. Anlegget ble på overdragelsestidspunktet verdsatt til 134 MNOK. Endring i forpliktelsen som følge av endret estimat knyttet til fjerningskostnadene regnskapsføres i aktuelt år.

Samtidig som TCM Assets AS påtok seg forpliktelsen til å rive anleggene når leieperioden er avsluttet ble det inngått en avtale med TCM DA (driftsselskapet) hvor driftsselskapet som en del av leievilkårene påtar seg å dekke alle rivningskostnader ved eventuelt opphør av driften. Det er således eierne av TCM DA som hefter for selskapets forpliktelse. I brev av 27. juni 2019 har Energidepartementet klargjort at Stortingets vedtak av 7. juni 2017 og delegering i supplerende oppdragsbrev innebærer at staten vil dekke statens andel av utgifter som påløper for TCM Assets AS ved rivning av anleggene.

På bakgrunn av denne klargjøringen har TCM Assets AS balanseført en refusjonsrett, som tilsvarer balanseført fjerningsforpliktelse.

Refusjonsretten og fjerningsforpliktelsen er netto presentert fra og med 2020, da inngåtte avtaler sikrer at selskapet får dekket sine forpliktelser av eierne av TCM DA.

Kostnader knyttet til fjerning og opprydding er estimert og balanseført i henhold til NRS. Beregningen baserer seg på en innhentet vurdering fra tredjeparts selskap og selskapets egne vurderinger.

Den estimerte fjerningsforpliktelsen er basert på at hele anlegget fjernes samtidig. Dette innebærer at hvis man ønsker å fjerne kun en del av anlegget, vil dette trolig bli dyrere enn kostnaden beregnet per anlegg. Det er ikke beregnet eller avsatt fjerningsforpliktelse for fjerning av bygninger (administrasjonsbygget), da det ikke er ventet at dette skal fjernes ved et eventuelt opphør av virksomheten.

Selskapets fjerningsforpliktelse er per 31.12.2023 estimert til kr 102 000 000 og inkluderer forutsetninger om kostnader ved fjerning og tidspunktet for fjerning. Beregningen omfatter betydelig skjønn og kan endres over tid avhengig av endrede forutsetninger og måten fjerningen gjennomføres på.

Note 8 - Finansposter

Morselskap		Finansinntekt	Konsern	
2023	2022		2023	2022
4 584 479	2 579 460	Renteinntekt	5 185 796	2 860 686
17 557	14	Rentekostnad	17 557	14
4 566 922	2 579 446	Netto finans	5 168 239	2 860 672

Note 9 - Skatt og midl. forskjeller - Utsatt skatt-/skattefordel

Skattekostnader i konsernet knytter seg i sin helhet til datterselskapet TCM Assets AS.

Konsernet:

	2023	2022
Årets resultat før skattekostnad	9 149 220	-30 644 605
Permanente forskjeller	-10 602 459	5 055 587
+/- Endringer midlertidige forskjeller	1 453 239	25 589 018
Årets skattegrunnlag	0	0
+/- Endring i utsatt skatt	-319 713	-5 629 584
Betalbar skatt i balansen	0	0

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skattefordel:

	01.01.2023	31.12.2023	Endringer
Anleggsmidler	46 308 532	44 775 066	1 533 466
Kortsiktig gjeld	-134 000 000	-102 000 000	-32 000 000
Andre forskjeller	134 000 000	102 000 000	32 000 000
Skattemessig fremførbart underskudd	-12 748 722	-12 668 496	-80 226
Sum midlertidige forskjeller	33 559 810	32 106 570	1 453 239
Netto balanseført utsatt skatt/skattefordel 22 %	7 383 158	7 063 445	319 713

Note 10 - Egenkapital**Morselskap**

	Innskudds- kapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital pr. 01.01	10 000 000	16 356 043	26 356 043
Aktuarmessig tap/gevinst ført mot annen egenkapital (-/+)		-10 590 771	-10 590 771
Årets resultat		10 602 460	10 602 460
Egenkapital pr. 31.12	10 000 000	16 367 732	26 367 732

Annen egenkapital består av innværende og tidligere års tilbakeholdte resultat, samt aktuarmessig tap/gevinst ført direkte mot annen egenkapital. Gassnova SF er eiet 100 % av staten ved Energidepartementet.

Konsern

	Innskudds- kapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital pr. 01.01	10 000 000	47 504 973	57 504 973
Aktuarielt tap/gevinst ført mot annen egenkapital (-/+)		-10 590 771	-10 590 771
Årets resultat		9 468 933	9 468 933
Egenkapital pr. 31.12	10 000 000	46 383 134	56 383 135

Note 11 - Datterselskap

Datterselskap	Forretningskontor	Stemme/eierandel	Årets resultat	Egenkap. 31.12
TCM Assets AS	Porsgrunn	100 %	-1 133 526	30 015 404

Note 12 - Andre kortsiktige fordringer

Morselskap		Andre kortsiktige fordringer består av:	Konsern	
2023	2022		2023	2022
161 212	170 258	Forskuddsbetalte kostnader	161 212	170 258
226 137	463	Andre kortsiktige fordringer	226 137	463
387 349	170 721	Sum andre kortsiktige fordringer	387 349	170 721

Note 13 - Bundne midler

Morselskap		Bundne midler	Konsern	
2023	2022		2023	2022
2 354 221	2 403 710	Skattetrekkmidler på egen konto	2 354 221	2 403 710
2 354 221	2 403 710	Sum bundne midler	2 354 221	2 403 710

Note 14 - Annen kortsiktig gjeld

Morselskap		Annen kortsiktig gjeld består av:	Konsern	
2023	2022		2023	2022
4 696 026	4 736 183	Lønn, feriepenger o.l.	4 696 026	4 736 183
448 790	1 648 302	Påløpte kostnader	448 790	1 648 302
5 229 295	2 433 931	Annen kortsiktig gjeld *	5 229 295	16 684 517
10 374 111	8 818 416	Sum annen kortsiktig gjeld	10 374 111	23 069 003

* Beløpet for 2022 inkluderer forskuttet anleggsleie fra TCM DA til TCM Assets AS knyttet til 2023.

Note 15 - Fortsatt drift

Forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2023 er satt opp under denne forutsetning.

Note 16 - Lån og sikkerhetsstillelse til ledende personer

Det er ikke gitt lån eller sikkerhetsstillelse til medlemmer av styrende organer.

Document history

COMPLETED BY ALL:
01.03.2024 10:25

SENT BY OWNER:
Cecilie Tveit - 29.02.2024 13:09

DOCUMENT ID:
H1Gb4xR3a

ENVELOPE ID:
rkbWNI03a-H1Gb4xR3a

DOCUMENT NAME:
Gassnova SF 2023 Konsernregnskap.pdf
12 pages

ALL ATTACHMENTS APPROVED:
Gassnova SF 2023 Konsernregnskap.pdf-pAdES-rytdVxAhT.pdf
Gassnova SF 2023 Konsernregnskap.pdf-pAdES-SkG1_NeAhp.pdf
Gassnova SF 2023 Konsernregnskap.pdf-pAdES-SJWUMEx0n6.pdf
Gassnova SF 2023 Konsernregnskap.pdf-pAdES-Sk6NNIR2p.pdf
Gassnova SF 2023 Konsernregnskap.pdf-pAdES-rybb7VxCna.pdf
Gassnova SF 2023 Konsernregnskap.pdf-pAdES-H1WP4IAnT.pdf
Gassnova SF 2023 Konsernregnskap.pdf-pAdES-SkxmE4I0na.pdf

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Morten Henriksen mh@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 13:18 29.02.2024 13:17	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 68/07/17) IP: 109.247.86.246
Per Einar Solli pes@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 13:45 29.02.2024 13:44	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 72/04/20) IP: 109.247.86.246
MortenRuud mr@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 14:05 29.02.2024 14:02	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 52/12/27) IP: 84.208.96.106
Kristin Skofteland k.s.kofteland@gmail.com	Signed Authenticated	29.02.2024 15:37 29.02.2024 15:35	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 71/07/05) IP: 89.8.130.99
Trond Moengen trond.moengen@energidata.no	Signed Authenticated	29.02.2024 18:23 29.02.2024 18:22	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 66/04/12) IP: 51.175.225.7
Kjell-Olav Kristiansen kjell@joule-economics.com	Signed Authenticated	29.02.2024 18:45 29.02.2024 18:44	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 52/10/15) IP: 181.215.25.85
Marianne Holmen marianne.holmen@statkraft.com	Signed Authenticated	01.03.2024 10:25 01.03.2024 10:24	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 72/03/31) IP: 193.212.95.249

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using [Adobe Reader](#).

GDPR compliant

eIDAS standard

PAdES sealed

Uavhengig revisors beretning

Til foretaksmøtet i Gassnova SF

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Gassnova SF.

Årsregnskapet består av:

- Selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- Konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav
- Gir selskapsregnskapet et rettvise bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og
- Gir konsernregnskapet et rettvise bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Styret og administrerende direktør (ledelsen) er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen og annen informasjon i årsrapporten, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke annen informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i annen informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å

rapportere dersom annen informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Styret og administrerende direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<http://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

BDO AS

Espen Åsulfen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Espen Åsulfen

Partner

På vegne av: BDO AS

Serienummer: UN:NO-9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxx.xxx

2024-03-01 16:09:12 UTC

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dok

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

9 ÅRSREGNSKAP TCM ASSETS AS

Resultatregnskap

	Note	2023	2022
Driftsinntekter			
Leieinntekt	1	17 160 834	16 755 285
Tilskudd	1	8 611 000	12 486 560
Sum driftsinntekter		25 771 834	29 241 845
Driftskostnader			
Avskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3	-14 448 418	-31 572 240
Nedskrivning av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3	0	-6 644 126
Annen driftskostnad	4	-13 377 972	-16 895 723
Sum driftskostnader		-27 826 390	-55 112 088
Driftsresultat		-2 054 556	-25 870 243
Finansinntekter			
Annen renteinntekt		601 317	281 226
Sum finansinntekter		601 317	281 226
Netto finans		601 317	281 226
Resultat før skattekostnad		-1 453 239	-25 589 017
Skattekostnad	5, 6	319 713	5 629 584
Årsresultat		-1 133 526	-19 959 433
Overføringer			
Annen egenkapital	7	-1 133 526	-19 959 433
Sum overføringer		-1 133 526	-19 959 433

Balanse 31.12

	Note	2023	2022
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	3	1 188 206	1 782 309
Maskiner og anlegg	3	27 708 630	41 562 945
Sum varige driftsmidler		28 896 836	43 345 254
Sum anleggsmidler		28 896 836	43 345 254
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	9	1 921 875	1 787 649
Sum fordringer		1 921 875	1 787 649
Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd, kontanter og lignende		11 030 336	12 277 244
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		11 030 336	12 277 244
Sum omløpsmidler		12 952 211	14 064 893
SUM EIENDELER		41 849 047	57 410 146

Balanse 31.12

	Note	2023	2022
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	7, 11	2 000 000	2 000 000
Sum innskutt egenkapital		2 000 000	2 000 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	7, 12	28 015 404	29 148 931
Sum opptjent egenkapital		28 015 404	29 148 931
Sum egenkapital		30 015 404	31 148 931
Gjeld			
Avsetning og forpliktelser			
Utsatt skatt	5, 6	7 063 445	7 383 158
Sum avsetning for forpliktelser		7 063 445	7 383 158
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 550 642	1 433 541
Skyldige offentlige avgifter		3 219 556	3 193 930
Annen kortsiktig gjeld	9	0	14 250 587
Sum kortsiktig gjeld		4 770 198	18 878 058
Sum gjeld		11 833 643	26 261 216
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		41 849 047	57 410 146

Porsgrunn, 29.02.2024

Svein Ingar Semb
styrets leder

Fred Bjørvik
styremedlem

Noter

Regnskapsprinsipper

TCM Assets AS ble stiftet den 24. mai 2017. Formålet med TCM Assets er å eie CO2 fangstanlegg på Teknologisenteret Mongstad og å leie ut anleggene til et driftsselskap, samt drive virksomhet som naturlig hører til dette, herunder administrasjon og tilretteleggelse for utvikling av testing- og forskningstjenester. Anlegg og administrasjonsbygg med tilhørende løssøre ble 18. august 2017 overdratt til TCM Assets AS fra CO2 Technology Centre Mongstad DA, som avviklet driften 17. august 2017. Anlegget er lokalisert på Mongstad i Lindås kommune. TCM Assets AS leier ut anlegget til et driftsselskap. Selskapet er administrert av Gassnova SF og forretningskontoret ligger i Porsgrunn kommune.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Driftsinntekter

Leieinntekt regnskapsføres når den er opptjent, altså når krav på vederlag oppstår. Dette skjer når selskapet, i henhold til inngåtte avtaler, har krav på vederlag. Inntektene regnskapsføres med verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet.

TCM Assets AS mottar bevilgninger fra staten for å dekke sine kostnader knyttet til eiendomsskatt. Midlene bevilges årlig av Stortinget og er presentert som tilskudd i regnskapet. Kostnadene knyttet til eiendomsskatt regnskapsføres under andre driftskostnader.

Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler/Langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er bokført til historisk anskaffelseskost. Driftsmidlene avskrives årlig etter en lineær avskrivningssats hvor den økonomiske levetiden er lagt til grunn. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Ved endring i avskrivningsplan fordeles virkningen over gjenværende avskrivningstid ("knekkpunktmetoden").

Fordringer

Fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning for forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelsen.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og skattevirkningen er beregnet på nettogrunnlaget.

Selskapet har ikke endret regnskapsprinsipp fra 2022 til 2023.

Note 1 - Driftsinntekter

Driftsinntekter	2023	2022
Leieinntekt	17 160 834	16 755 285
Tilskudd	8 611 000	12 486 560
Sum driftsinntekter	25 771 834	29 241 845

Selskapets leieinntekt er i sin helhet knyttet til utleie av selskapets anlegg ved TCM. Den kommunale eiendomsskatten blir finansiert fra ED og regnskapsført som tilskudd.

Note 2 - Antall årsverk

Selskapet har ikke hatt ansatte i løpet av regnskapsåret.

Note 3 - Varige driftsmidler/anleggsmidler

Varige driftsmidler	Driftsløsøre, inventar o.l	Maskiner og anlegg	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Sum
Anskaffelseskost pr 01.01	100 000	187 075 531	7 690 296	194 865 827
Tilgang i året	0	0	0	0
Avgang i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost pr 31.12	100 000	187 075 531	7 690 296	194 865 827
Akkumulert av- og nedskrivninger 01.01	-100 000	-145 512 586	-5 907 987	-151 520 573
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12	-100 000	-159 366 901	-6 502 090	-165 968 991
Balanseført verdi pr 31.12	0	27 708 630	1 188 206	28 896 836
Årets av- og nedskrivninger	0	13 854 315	594 103	14 448 418
Økonomisk levetid	3	5 - 8,5	8,5	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	

Mer om varige driftsmidler/anleggsmidler

I 2023 ble det inngått avtale om en ny driftsperiode. Levetiden på selskapets anleggsmidler er revurdert og avskrivningsprofilen er justert i henhold til dette.

Note 4 - Andre driftskostnader

Av selskapets andre driftskostnader, utgjør eiendomsskatt kr. 8 611 000.

Note 5 - Spesifisering av skatt

Skattekostnad	2023	2022
+/- Endringer i utsatt skattefordel	-319 713	-5 629 584
Skattekostnad	-319 713	-5 629 584
Skattepliktig inntekt		
Resultat før skatt	-1 453 239	-25 589 017
+/- Endring i midlertidige forskjeller	1 533 466	23 870 030
- Anvendelse av fremførbart underskudd	-80 226	0
Skattepliktig inntekt	0	-1 718 987

Mer om skattekostnad

Negativ skattekostnad i 2023 forbedrer årsresultatet.

Note 6 - Midlertidige forskjeller - utsatt skatt/skattefordel

Utsatt skatt/utsatt skattefordel i balansen avsettes på grunnlag av forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier i henhold til norsk regnskapsstandard for skatt.

Midlertidige skatteøkende og skattereduserende forskjeller som kan utlignes er nettoført.

Midlertidige forskjeller knyttet til:	01.01.2023	31.12.2023	Endring
Anleggsmidler	46 308 532	44 775 066	1 533 466
Frømførbart underskudd	-12 748 722	-12 668 496	-80 226
Andre forskjeller	134 000 000	102 000 000	32 000 000
Kortsiktig gjeld	-134 000 000	-102 000 000	-32 000 000
Andel skattepliktig avsatt utbytte	0	0	0
Netto forskjeller	33 559 810	32 106 570	1 453 239
Sum midlertidige forskjeller som påvirker betalbar skatt	33 559 810	32 106 570	1 453 239
Utsatt skatt 31.12.2023 basert på 22 %	7 383 158	7 063 445	319 713

Note 7 - Egenkapital

	Aksjekapital	Opptjent egenkapital	Sum
Egenkapital 31.12 forrige år	2 000 000	29 148 931	31 148 931
Årsresultat	0	-1 133 526	-1 133 526
Egenkapital 31.12.2023	2 000 000	28 015 404	30 015 404

Note 8 - Nettopresenterte poster

Nettopresenterte poster	2023	2022
Refusjonsrett, TCM DA / Energidepartementet	102 000 000	134 000 000
Fjerningsforpliktelse, TCM DA / Energidepartementet	-102 000 000	-134 000 000
Sum	0	0

TCM Assets AS overtok administrasjonsbygg og anlegg for testing av CO₂-fangst fra CO₂ Technology Centre Mongstad DA 18. august 2017. I henhold til inngått avtale mellom TCM Assets AS og Equinor ASA, er TCM Assets AS forpliktet til å fjerne anlegg og utstyr, samt utføre miljømessig oppryddingsarbeid ved opphør av driften ved teknologisenteret, forutsatt at anleggene eller utstyret ikke ønskes overtatt av andre. Selskapet betalte ikke noe kontantvederlag for anleggene; vederlaget utgjør dermed summen av de forpliktelser som TCM Assets AS har pådratt seg ved overtakelsen, bokført som fjerningsforpliktelse i 2017. Anlegget ble på overdragelsestidspunktet verdsatt til 134 MNOK. Endring i forpliktelsen som følge av endret estimat knyttet til fjerningskostnadene regnskapsføres i aktuelt år.

Samtidig som TCM Assets AS påtok seg forpliktelsen til å rive anleggene når leieperioden er avsluttet ble det inngått en avtale med TCM DA (driftsselskapet) hvor driftsselskapet som en del av leievilklårene påtar seg å dekke alle rivningskostnader ved eventuelt opphør av driften. Det er således eierne av TCM DA som hefter for selskapets forpliktelse. I brev av 27. juni 2019 har Energidepartementet klargjort at Stortingets vedtak av 7. juni 2017 og delegering i supplerende oppdragsbrev innebærer at staten vil dekke statens andel av utgifter som påløper for TCM Assets AS ved rivning av anleggene.

På bakgrunn av denne klargjøringen har TCM Assets AS balanseført en refusjonsrett, som tilsvarer balanseført fjerningsforpliktelse.

Refusjonsretten og fjerningsforpliktelsen er netto presentert fra og med 2020, da inngåtte avtaler sikrer at selskapet får dekket sine forpliktelser av eierne av TCM DA.

Kostnader knyttet til fjerning og opprydding er estimert og balanseført i henhold til NRS. Beregningen baserer seg på en innhentet vurdering fra tredjeparts selskap og selskapets egne vurderinger.

Den estimerte fjerningsforpliktelsen er basert på at hele anlegget fjernes samtidig. Dette innebærer at hvis man ønsker å fjerne kun en del av anlegget, vil dette trolig bli dyrere enn kostnaden beregnet per anlegg. Det er ikke beregnet eller avsatt fjerningsforpliktelse for fjerning av bygninger (administrasjonsbygget), da det ikke er ventet at dette skal fjernes ved et eventuelt opphør av virksomheten.

Selskapets fjerningsforpliktelse er estimert til kr 102 000 000 og inkluderer forutsetninger om kostnader ved fjerning og tidspunktet for fjerning. Beregningen omfatter betydelig skjønn og kan endres over tid avhengig av endrede forutsetninger og måten fjerningen gjennomføres på.

Note 9 - Fordring, gjeld til nærstående partner

Spesifikasjon	Motpart	Regnskapslinje	2023	2022
Kundefordringer	TCM DA	Kundefordringer	1 921 875	1 787 649
Sum fordringer			1 921 875	1 787 649

Spesifikasjon	Motpart	Regnskapslinje	2023	2022
Forskuttet anleggsløse	TCM DA	Kortsiktig gjeld	0	14 192 527
Sum			0	14 192 527

Note 10 - Lån og sikkerhetsstillelse til ledende personer, eiere med videre

Det er ikke gitt lån eller sikkerhetsstillelse til medlemmer av styrende organer.

Note 11 - Aksjekapital

Aksjeklasse	Antall aksjer	Aksjenes pålydende	Bokført verdi
Ord. aksjer	2 000 000	1	2 000 000
Aksjonærer	Antall aksjer	Eierandel %	Aksjeklasse
GASSNOVA SF	2 000 000	100	Ord. aksjer

Note 12 - Fortsatt drift

Forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2023 er satt opp under denne forutsetning.

Document history

COMPLETED BY ALL:

29.02.2024 15:11

SENT BY OWNER:

Cecilie Tveit - 29.02.2024 08:43

DOCUMENT ID:

SyshB2Tha

ENVELOPE ID:

SJ92Bnah6-SyshB2Tha

DOCUMENT NAME:

TCM Assets AS 2023 Årsregnskap.pdf

8 pages

ALL ATTACHMENTS APPROVED:

TCM Assets AS 2023 Årsregnskap.pdf-pAdES-Hyl0H3ThT.pdf

TCM Assets AS 2023 Årsregnskap.pdf-pAdES-H18aHnT3a.pdf

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Fred Bjørvik fbjo@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 09:04 29.02.2024 09:03	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 80/11/24) IP: 109.247.86.246
Svein Ingar Semb sis@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 15:11 29.02.2024 15:10	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 69/07/05) IP: 77.16.223.174

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

No custom events related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using [Sjx26FGyRp-HJpaFGyCp](#)

GDPR compliant

eIDAS standard

PAdES sealed

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i TCM Assets AS

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til TCMAssets AS.

<p>Årsregnskapet består av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Balanse per 31. desember 2023 • Resultatregnskap for 2023 • Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.	<p>Etter vår mening:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og • Gir årsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
---	--

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styrets ansvar for årsregnskapet

Styret (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feil informasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan

forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

BDO AS

Espen Åsulfen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Penneo Dokumentnøkkel: HLYOU-NYUZ6-C1KB3-8HW0M-3CG6L-HSSTS

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Espen Åsulfsen

Partner

På vegne av: BDO AS

Serienummer: UN:NO-9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxx.xxx

2024-03-04 14:12:13 UTC

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dok

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

10 ÅRSREGNSKAP FOND FOR CO₂-HÅNDTERING

Ledelseskommmentarer 2023

Formålet til Fond for CO₂-håndtering er å være en forutsigbar og langsiktig finansieringskilde for utvikling og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering. Fond for CO₂-håndtering hører under Energidepartementet (ED fra 2024), i 2023 Olje- og energidepartementet (OED). Gassnova SF er ansvarlig for forvaltningen av midlene fra Fond for CO₂-håndtering. Fondets inntekter består av overføringer fra statsbudsjettet. Fondets kapital skal benyttes til tiltak som samsvarer med fondets formål, innenfor de føringer som ED fastsetter i oppdragsbrev og regelverk for tilskudd. BDO er revisor for fondet.

Årsregnskapet inneholder, i tillegg til ledelseskommmentarer, oppstilling av bevilgningsrapportering med noter og oppstilling av fondsregnskap (resultat og balanse) med noter.

Fond for CO₂-håndtering startet 2023 med en beholdning i Norges Bank på kr 280 673 638. Fondet er blitt tilført netto kr 74 000 000 ved overføring fra OED i 2023, alt relatert til CLIMIT-demo.

Beslutninger om tilskudd relatert til CLIMIT-demo tas av et programstyre som oppnevnes av Energidepartementet. I løpet av 2023 er det avholdt fem ordinære programstyremøter hvor det totalt er bevilget kr 86 588 000 til 26 nye CLIMIT-demo prosjekter.

Det er i løpet av året utbetalt kr 76 538 722 etter godkjente betalingsanmodninger fra pågående CLIMIT-demo prosjekter. Det er ikke foretatt utbetalinger i 2023 til videreutvikling av TCM.

Fondets størrelse pr 31.12.2023 er kr 278 134 916, hvorav kr 214 716 183 gjelder CLIMIT-demo og kr 63 418 733 gjelder videreutvikling av TCM. Ved utgangen av året er restforpliktelser relatert til CLIMIT-demo kr 214 672 492. Frie CLIMIT-demo midler til utdeling er kr 43 691. Tilsvarende midler for utvikling av TCM er kr 63 418 733.

Det vises ellers til regnskapsoppstilling med noter for finansiell status samt årsrapport Gassnova 2023.

Det bekreftes at årsregnskapet gir et dekkende bilde og er gitt i henhold til gjeldende bestemmelser om økonomistyring i staten.

Porsgrunn, den 29. februar 2024

Morten Ruud, styrets leder

Kjell Olav Kristiansen, styremedlem

Marianne Holmen, nestleder

Trond Moengen, styremedlem

Kristin Skofteland,
styremedlem

Per Einar Solli, ansattvalgt
styremedlem

Morten Henriksen
Administrerende direktør

Oppstilling av bevilgningsrapportering Fond for CO₂-håndtering

Årsregnskap for statlige fond er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.6 og Finansdepartementets rundskriv R-115 av 15.12.2022, punkt 8.

Fond for CO₂-håndtering ble etablert i 2015 som en videreføring av Fond for CLIMIT. Fond for CO₂-håndtering er en formuesmasse (kapital) som er regnskapsmessig adskilt fra statens øvrige midler og der anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet utover et budsjettår. Fond har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og likvidene skal oppbevares på oppgjørskonto i Norges Bank. Beholdninger på oppgjørskontoene overføres til nytt år.

Fondets regnskap for brutto inntekter og utgifter blir ført som et særregnskap utenfor statsregnskapet, se fondsregnskapet.

Oppstilling over bevilgningsrapporteringen viser hva som er rapportert i likvidrapporten fra fondet til statsregnskapet. Likvidrapporten viser fondets saldo og likvidbevegelser på fondets oppgjørskonto i Norges Bank.

Alle finansielle eiendeler og forpliktelser som fondet er oppført med i statens kapitalregnskap, vises i oppstillingens nedre del.

Gassnova SF har fullmakt til å pådra forpliktelser for Fond for CO₂-håndtering innenfor en disponibel ramme gitt i oppdragsbrevet. Budsjettet disponibel ramme for 2023 var på 143 769 850.

Det er utarbeidet en egen prinsippnote til fondsregnskapet.

Note A under viser hvilke tildelinger som er utbetalt over statsbudsjettet til Fond for CO₂-håndtering i 2023.

Beholdning rapportert i likvidrapport	Regnskap 2023
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	280 673 638
Endring i perioden	-2 538 722
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank	278 134 916

Beholdning rapportert i kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2023	2022	Endring
64.18.03	Ordinære fond (eiendeler)	278 134 916	280 673 638	-2 538 722
81.18.06	Beholdning på konto i Norges Bank	278 134 916	280 673 638	-2 538 722

Noter til bevilgningsrapportering for Fond for CO₂-håndtering

Note A Tildelinger av midler til fondet i regnskapsåret

Kapittelnavn / Post	Årets tildelinger
Kapittel 1850 Klima, industri og teknologi / Post 50 Overføring til Fond for CO ₂ -håndtering	74 000 000
Sum tildelinger	74 000 000

Oppstilling av resultat for Fond for CO₂-håndtering

	Note	2023	2022
Overføring til fondet			
Overføring fra OED til Climit -demo	1	74 000 000	82 000 000
Sum overføringer til fondet		74 000 000	82 000 000
Overføringer fra fondet			
Overføringer av midler fra Fond for CO ₂ -håndtering	2,3,4	76 538 722	100 911 705
Sum overføringer fra fondet		76 538 722	100 911 705
Periodens resultat	5	-2 538 722	-18 911 705
Disponering			
Overføring av periodens resultat til opptjent fondskapital	5	-2 538 722	-18 911 705

Oppstilling av balanse for Fond for CO₂-håndtering

	Note	31.12.2023	31.12.2022
Eiendeler			
Oppgjørskonto i Norges Bank	6	278 134 916	280 673 638
Sum eiendeler		278 134 916	280 673 638
Fondskapital			
Opptjent fondskapital	7	278 134 916	280 673 638
Sum fondskapital		278 134 916	280 673 638

Porsgrunn, den 29. februar 2024

_____
Morten Ruud, styrets leder

_____
Marianne Holmen, nestleder

_____
Trond Moengen, styremedlem

_____
Kristin Skofteland, styremedlem

_____
Per Einar Solli, ansattvalgt styremedlem

_____
Kjell Olav Kristiansen, styremedlem

_____
Morten Henriksen, adm. direktør

Fond for CO₂-håndtering Noter til fondsregnskap for 2023

Fondsregnskapet tilsvarer oppstillingen av virksomhetsregnskapet i årsregnskapet for statlige virksomheter. Fondets regnskap er utarbeidet etter kontantprinsippet. Dette innebærer at inntektene (overføringer til fondet) regnskapsføres når midlene innbetales på Fond for CO₂-håndterings konto i Norges Bank. Overføringer av tildelte midler regnskapsføres når overføringen utbetales fra fondets konto i Norges Bank. Resultatoppstillingen inneholder alle overføringer til og fra fondet i regnskapsåret. Periodens resultat er forskjellen mellom overføringer til fondet og overføringer fra fondet. Resultatet er ført mot opptjent fondskapital i balanseoppstillingen.

Note 1 - Overføring til Fond for CO₂-håndtering

Fondet finansieres av bevilgninger over statsbudsjettet. Det er i 2023 overført netto kr 74.000.000,- til CLIMIT-demo.

Note 2 - Overføringer fra Fond for CO₂-håndtering og gjenstående forpliktelser

Total status pr 31.12.2023

Banksaldo 31.12.2023:	278 134 916,23
Forpliktelser CLIMIT-demo pr 31.12.2023:	214 672 492,00
Forpliktelser TCM DA pr 31.12.2023:	-
CLIMIT-demo gjenst. midler til tildeling pr 31.12.23:	43 690,76
TCM DA, gjenstående midler pr 31.12.23:	63 418 733,47

Note 3 - Nærmere om overføringer fra Fond for CO₂-håndtering knyttet til Climit-demo og gjenst. forpliktelser

Spesifikasjon nedenfor viser mottakere av overføring fra CLIMIT-demo i 2023 med fremtidige forpliktelser pr 31.12.2023:

Tilskuddsmottaker: <i>(iht gjeldende org.tilhørighet 2023)</i>	Tildelt:	Overført i 2023:	Overført totalt:	Tilbakeført CLIMIT i 2023:	Gjenstående forpliktelse:
Aker Carbon Capture Norway AS	29 148 000	5 207 724	24 666 480	2 046 520	2 435 000
Alma Clean Power AS	20 400 000	9 909 934	15 983 011		4 416 989
Brevik Engineering AS	6 874 000	2 983 412	2 983 412	60 588	3 830 000
Carbonor AS	8 583 000	6 042 655	8 583 000		-
CHRISTENSEN CCS CONSULT	560 000	286 992	560 000		-
Cignus Instruments AS	10 330 000	657 000	657 000		9 673 000
Compact Carbon Capture AS	20 000 000	-	-		20 000 000
CoreAll AS	7 875 000	-	-		7 875 000
DNA Tracer Technologies AS	158 000	158 000	158 000		-
DNV GL AS	19 270 000	4 165 160	6 780 124		12 489 876
eDrilling AS	10 000 000	2 574 739	2 574 739		7 425 261
Equinor ASA	3 440 000	-	-		3 440 000
Fiven Norge AS	970 000	970 000	970 000		-
Fjell Technology Group AS	11 449 000	-	-		11 449 000
Forus Energigjenvinning 2 AS	2 913 000	-	-		2 913 000
Hafslund Oslo Celsio AS	1 050 000	816 882	1 022 745	27 255	-
Haugaland Næringspark AS	1 120 000	462 000	462 000		658 000
Hydro Aluminium ASA	12 507 000	-	-		12 507 000
IEA Greenhouse Gas R&D Programme	245 000	94 460	263 002	-18 002	-
Industrial Green Tech	5 688 000	1 919 383	2 813 633		2 874 367
Institutt for energiteknikk	12 701 000	767 111	6 887 111		5 813 889
IOM Law Advokatfirma AS	5 530 000	1 309 278	2 253 098	106 902	3 170 000
Knutsen NYK Carbon Carriers AS	4 730 000	4 690 000	4 690 000	40 000	-
Kongsberg Digital AS	5 764 000	-	-		5 764 000
Magseis Renewables AS	9 719 000	1 360 000	9 415 192	303 808	-
Minox Technology AS	3 289 000	2 827 000	2 827 000		462 000

Fond for CO₂-håndtering Noter til fondsregnskap for 2023

Tilskuddsmottaker:	Tildelt:	Overført i 2023:	Overført totalt:	Tilbakeført CLIMIT i 2023:	Gjenstående forpliktelse:
Mo Industripark AS	13 677 000	5 444 000	5 444 000		8 233 000
Nemo Maritime AS	3 995 000	-	-		3 995 000
NORCE Norwegian Research Center AS	27 926 779	2 534 700	14 001 482	779	13 924 518
Heidelberg Materials Sement Norge AS	6 258 000	2 140 000	3 076 143		3 181 857
Norges Geotekniske Institutt AS	11 400 000	4 815 000	6 634 023		4 765 977
Norges teknisk-naturvit. universitet NTNU	10 866 000	3 491 517	10 865 911	89	-
Northern Lights JV DA	3 610 000	-	-		3 610 000
Polyteknisk Forening	70 000	70 000	70 000		-
PS-initierte oppdrag	3 465 521	1 433 390	2 187 703	1 277 818	-
Quad Geometrics Norway AS	1 124 000	-	243 000		881 000
qWave AS	4 763 000	3 144 568	3 144 568		1 618 432
Returkraft AS	11 234 000	3 835 490	5 047 490	1 540 000	4 646 510
Schlumberger Information Solutions AS	19 380 000	-	-		19 380 000
Sintef Energi AS	11 642 000	2 442 000	2 442 000		9 200 000
Standard Norge	2 951 000	550 586	1 328 395	107 605	1 515 000
Statkraft Varme AS	5 216 000	2 419 970	3 118 000		2 098 000
Stiftelsen Norges Geotekniske institutt	8 053 790	1 037 673	8 053 790		-
Stiftelsen Sintef	7 984 000	670 915	1 359 171	88 700	6 536 129
Teekay Shipping Norway AS	4 041 000	-	3 342 487	698 513	-
TOTAL E&P NORGE AS	12 000 000	-	1 589 313		10 410 687
Universitetet i Bergen	130 000	-	-		130 000
Universitetssenteret på Svalbard AS	150 000	-	-		150 000
Vedeld AS	3 200 000	-	-		3 200 000
ACT 1 - ERA NET Cofund CCS ¹⁾	134 479	-4 692 817	134 479		-
Sum	387 584 569	76 538 722	166 631 502	6 280 575	214 672 492

1) Andel slutttoppgjør fra EU for 2 CLIMIT-demoprojekter under ACT 1 som er medfinansiert av EU, hvor slutttoppgjør EU-andel kr 4 692 817 er utbetalt i 2023. Fondet har tidligere år forskuttet dette. Samlede overførte midler fra EU er kr 134 479 mindre enn hva som er utbetalt til CLIMIT-demoprojekter under ACT 1 (grunnet øvrige ACT-prosjekters endelige kostnader mot budsjett og tildelt ramme EU og valutakurs på utbetalingsdato overføring til CLIMIT). Differansen er belastet fondet.

Note 4 - Overføring av midler fra Fond for CO₂-håndtering

For CLIMIT-demo er det i 2023 utbetalt kr 76 538 721,86 til ulike prosjekter.

Tildeling til nye CLIMIT-demo prosjekter i 2023 var kr 86 588 000.

Det er ikke foretatt utbetalinger knyttet til TCM DA fra fondet i 2023.

Note 5 - Periodens resultat

Periodens resultat er på kr -2 538 721,86. Dette vises som en nedgang i bankbeholdningen i Norges Bank.

Note 6 - Bankbeholdning pr 31.12.2023

Beløpet viser innestående på Fond for CO₂-håndtering sin bankkonto pr 31.12.2023.

Note 7 - Fondskapital

	Fondskapital knyttet til CLIMIT-demo	Fondskapital knyttet til TCM	Total fondskapital
Fondskapital pr 1.1.2023	217 254 905	63 418 733	280 673 638
Årets endring i fondskapital: Periodens resultat	-2 538 722	-	-2 538 722
Fondskapital pr 31.12.2023	214 716 183	63 418 733	278 134 916

Document history

COMPLETED BY ALL:

01.03.2024 10:19

SENT BY OWNER:

Cecilie Tveit - 29.02.2024 13:03

DOCUMENT ID:

Bkk5Mx0na

ENVELOPE ID:

B13KzeRn6-Bkk5Mx0na

DOCUMENT NAME:

Fond for Co2 Håndtering 2023 Årsregnskap og Ledelseskommentarer.pdf
6 pages

ALL ATTACHMENTS APPROVED:

Fond for Co2 Håndtering 2023 Årsregnskap og Ledelseskommentarer.pdf-pAdES-S1LJ7e036.pdf
Fond for Co2 Håndtering 2023 Årsregnskap og Ledelseskommentarer.pdf-pAdES-BkI47gA3a.pdf
Fond for Co2 Håndtering 2023 Årsregnskap og Ledelseskommentarer.pdf-pAdES-HyedXmeRhp.pdf
Fond for Co2 Håndtering 2023 Årsregnskap og Ledelseskommentarer.pdf-pAdES-rygz3MI02a.pdf
Fond for Co2 Håndtering 2023 Årsregnskap og Ledelseskommentarer.pdf-pAdES-HJeJRzxA36.pdf
Fond for Co2 Håndtering 2023 Årsregnskap og Ledelseskommentarer.pdf-pAdES-BygGgmxA36.pdf
Fond for Co2 Håndtering 2023 Årsregnskap og Ledelseskommentarer.pdf-pAdES-r1bazgAhT.pdf

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Kjell-Olav Kristiansen kjell@joule-economics.com	Signed Authenticated	29.02.2024 13:15 29.02.2024 13:09	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 52/10/15) IP: 109.247.86.246
Morten Henriksen mh@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 13:21 29.02.2024 13:20	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 68/07/17) IP: 109.247.86.246
Per Einar Solli pes@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 13:32 29.02.2024 13:31	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 72/04/20) IP: 109.247.86.246
MortenRuud mr@gassnova.no	Signed Authenticated	29.02.2024 14:12 29.02.2024 14:10	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 52/12/27) IP: 84.208.96.106
Kristin Skofteland k.skofteland@gmail.com	Signed Authenticated	29.02.2024 15:40 29.02.2024 15:39	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 71/07/05) IP: 89.8.130.99
Trond Moengen trond.moengen@energidata.no	Signed Authenticated	01.03.2024 09:31 01.03.2024 09:30	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 66/04/12) IP: 51.175.225.7
Marianne Holmen	Signed	01.03.2024 10:19	eID	Norwegian BankID (DOB: 72/03/31)

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

[SJx26FGyRp-HJpaFGyCp](#)

GDPR compliant

eIDAS standard

PAdES sealed

Uavhengig revisors beretning

Til styret i Gassnova SF

Uttalelse om revisjonen av regnskapet

Konklusjon

Vi har revidert regnskapet til Fond for CO₂-håndtering.

<p>Regnskapet består av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppstilling av balanse per 31. desember 2023 • Oppstilling av resultat for 2023 • Noter til regnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapspolicyer. • Ledelseskommentarer • Oppstilling av bevilgningsrapportering	<p>Etter vår mening:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er regnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den økonomiske stillingen til Fond for CO₂-håndtering per 31. desember 2023, og av fondets økonomiske resultat for det avsluttede regnskapsåret i samsvar med kontantprinsippet og retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten.
--	--

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av regnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Grunnlag for regnskapsavleggelse

Vi gjør oppmerksom på prinsippnotene til regnskapet, som beskriver grunnlaget for regnskapsavleggelsen. Regnskapet er utarbeidet av ledelsen i Gassnova SF med utgangspunkt i retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten og er avlagt etter kontantprinsippet. Som et resultat av dette anses ikke regnskapet å være egnet for andre formål. Vår konklusjon er ikke modifisert som følge av dette.

Styret og administrerende direktørs ansvar for regnskapet

Styret og administrerende direktør i Gassnova SF (ledelsen) er ansvarlig for utarbeidelsen av regnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kontantprinsippet og retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten og for slik intern kontroll som ledelsen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ledelsen er ansvarlige for å føre tilsyn med fondets finansielle rapporteringsprosess.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av regnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at regnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på regnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

BDO AS

Espen Åsulfsen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Espen Åsulfsen

Partner

På vegne av: BDO AS

Serienummer: UN:NO-9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxx.xxx

2024-03-01 14:36:16 UTC

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dok

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo**

Document history

COMPLETED BY ALL:

13.03.2024 13:38

SENT BY OWNER:

Cecilie Tveit · 13.03.2024 13:19

DOCUMENT ID:

HJpaFGyCp

ENVELOPE ID:

SJx26FGyRp-HJpaFGyCp

DOCUMENT NAME:

Endelig_Årsrapport Gassnova 2023.pdf

74 pages

ALL ATTACHMENTS APPROVED:

Endelig_Årsrapport Gassnova 2023.pdf-pAdES-HkrkcfkRa.pdf

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
1. Morten Henriksen mh@gassnova.no	Signed Authenticated	13.03.2024 13:38 13.03.2024 13:37	eID Low	Norwegian BankID (DOB: 68/07/17) IP: 213.52.15.201

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

No custom events related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR
compliant

eIDAS
standard

PAdES
sealed